

**TOPRAKSIZLIK,
GÜVENCESİZLİK,
ÖLÜMÜN
KIYISINDA
YAŞAM KAYGISI...**

Zeynep Yılmaz ERTÜRK

24

26

**KADINLARIN
GÜVENCESİZLİĞE
KARŞI ORTAK
MÜCADELESİNİ
BÜYÜTMEME!**

Sevinç Hocaogulları

**BİZE DÜŞEN:
GÜVENCESİZLİK
KUŞATMASINI
KIRMAK!**

Betül Öztürk

28

30

**KADINLARI DAHA
FAZLA İSTİHDAMA
KATMANIN YOLU
YARI ZAMANLI VE
ESNEK ÇALIŞMA
DEĞİLDİR!**

KESK Kadın Birimi

KESK KADIN DERGİSİ

Mart 2016 | Sayı 4

Sahibi

Şaziye Köse

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Gülistan Atasoy

Yönetim Yeri

Selânik2 Caddesi

No:44/1 Kat:1 Kızılay Ankara

Türkiye

Tel: (0312) 436 71 11

Faks: (0312) 436 74 70

Basım Yeri

Sistem Ofset

Strazburg Caddesi No : 31/17

Sıhhiye - ANKARA

Tel: 0 312 229 18 81

Basım Adedi

13.000

Basım Tarihi

Mart 2016

Grafik Tasarım ve Uygulama

Çağrı Karadağ

İnternet Adresi

www.kesk.org.tr

E-Posta Adresi

kesk@kesk.org.tr

MERHABA

Gülistan Atasoy
KESK Kadın Sekreteri

Yaşamak hiç bu kadar ağır gelmemişti, etrafı saran ölüm kokuları nefes almayı imkansız kılıyor adeta... Tüm bu karanlığa inat, umudu yarına taşıyanlar var oysa ki, uzatabilsek elimizi değecek belki de, korkmasak, aşsak korkudan örülü duvarları, yıkabilsek ölümlü tehdit eden barikatları... Keşke yüzü değiş-tirecek bu direniş halayına bütün halklar katılsa, uzadıkça u-zasa halayımız, ablukalar kırılrsa, sınırlar kalksa, kurşun yerine direnişin yaydığı dünyanın en güzel barış ezgisi kadın sesiyle yankılansa her yerde...

Aylardır tanıklık ettiğimiz vahşet, abluka altına alınmış kentler, sokağa çıkma yasakları... Ankara, Suruç, Sultanahmet, toplu katliamlar... Karargaha dönüşmüş okullar ve sağlık merkez-leri, saymaya utandığımız ölümler, ölümlerimiz... Hepsi 7 Haziran'da ortaya çıkan eşit ve özgür bir şekilde halkların bir arada yaşama iradesine karşı geliştirilen yeni savaş konseptinin gerçekleri oldu. Egemenler savaşta önce hakikati yok etmek için çabalar, kendi hakikatlerini üretirler. Bu hakikatte, başka-sının acısını görmemek, üç aylık bile olsa bir bebeğin ölümüne sevinebilmek, beyaz bayrağıyla yola çıkan yaşlı hastayı yol-da öldürmek vardır. Bu hakikatte, keskin nişancının vurduğu

Taybet Ana'nın cenazesinin kış soğuğunda günlerce sokakta bekletilmesi, başka bir annenin çocuklarıyla oturduğu yoksul sofrasında evine gelen top mermisiyle başının gövdesinden koparılması vardır. Bu hakikatte bebekleri anne karnında bile yok edebilmek, öldürdüğü kadının bedenini çılçıplak teşhir ederken, zafer naraları atan bir ahlaktan vahşeti vardır. Bu ha-kikat yok edicidir.

Evet, yok etmeye programlanmış bir gerçeklikle karşı karşıya-yız. Yaşamımızı çepeçevre saran bu ablukayı kıramaz isek, hepten kaybedebileceğimiz bir kavşaktayız. Ölümlü yaşam arasındaki ince çizgide duruyoruz. Aykırı tek bir sese, muhalif tek bir kişiye bile tahammülün olmadığı, tekçi yönetim anlayı-şının hakim olduğu bir ülkede mücadele ediyoruz. Gazeteciler haber yaptıkları için tutuklanıyorlar. Akademisyenler barışa imza verdikleri için rektörler cadı avına çıkarılıyor. Sendikacılar basın açıklaması yaptığı için soruşturuluyor, görevden uzak-laştırılıyor. Üstelik tüm bunlar her gün yaşanan onlarca örnek-le sıradan hale getiriliyor. Barış diyen, çocuklar ölmesin diyen herkes makul suçlu oluyor.

“**Yüzyılı değiştirecek bu direniş halayına bütün halklar katılsa. Uzadıkça uzasa halayımız. En güzel barış ezgisi, kadın sesiyle yankılansa her yerde...**”

1857 yılında ABD'nin New York kentinde daha iyi yaşam ve çalışma koşulları için greve giden 40.000 dokuma işçisi kadın, polis saldırısıyla fabrikaya kapatılmıştı. Çıkan yangında kadınlar, polisin kurduğu barikat nedeniyle fabrikadan çıkamadı ve 129 kadın işçi yanarak can verdi. Aradan geçen 159 yıla rağmen egemenlerin direnişleri bastırma yön-teminde hiç bir değişiklik olmadı. Bugün Cizre'de 100'ü aşkın insan, sığındıkları bodrumdan çıkmalarına engel olunarak katledildi. Yaşamak için yemin etmiş sağlıkçıların o bodrumlara gitmesi, res-mi kararlarla ve top atışlarıyla engellen-di. Evlatlarına ulaşmak isteyen anaların gidişine topla, tankla kurulan barikatlar izin vermedi. Bizler anlatamadık ve vic-danlar yol verdi vahşete. Yakılan 129 kadın işçinin direniş bugün Seve'nin, Fatma'nın, Pakize'nin ve son ana kadar insanlıktan ses bekleyerek o bodrum katında direnenlerin çığlığında çok daha fazla anlam buluyor.

Savaşın olanca şiddeti arasında çatış-maların ve ölümlerin ortasında yaşam

hakkı dışındaki her şey teferuat olu-yor haliyle. Bunu fırsat bilen devlet akli, sermayeyle ortaklığını pekiştiren emek düşmanı politikalarına hız kesmeden devam ediyor. Tek başına iktidar olma-nın yarattığı güç zehirlenmesiyle hare-ket edip, torbalara doldurdukları ve peş peşe meclisten geçirdikleri yasalarla emekçileri topyekün güvencesizliğe it-menin koşullarını yaratıyorlar.

AKP, neoliberal politikalar doğrultusun-da oluşturmayı hedeflediği yeni emek rejimini cinsiyetçi öğelerle dizayn ediyor. Muhafazakar anlayışla bezediği, kadını annelikle kutsayıp, aileyle güçlendiren söylem ve uygulamalar kadın emeğinin değersizleştirilmesi için kullanılıyor. Es-nek ve güvencesiz çalışmaya kadınların annelik kimliğine dayandırıp öncelikle toplumda rıza oluşturmak, sonrasında ise tüm çalışanları güvencesiz bırak-mak istiyor. Kadın istihdamını artırma olarak manipüle edilen yarı zamanlı çalışma ile kadınları eve hapsederek sermaye için ucuz iş gücü yaratmanın aracı haline getirmek istiyor. Böylelikle iş gücü talebini azaltıp, işsizlik oranını da düşürmüş oluyor. Esnek çalışmanın devamında yeni torba yasalarla özel istihdam bürolarına geçici iş ilişkisi sağ-layan yeni yasal düzenlemeler yapmak, güvencesiz, düşük ücretli ve sendikası-z çalışmaya mecbur kılmak istiyor.

Savaş, şiddeti ve her türlü hukuk-suzluğu sürdürmeye kararlı olan AKP Hükümeti, ülkeyi dikta rejimiyle yöne-

“**Kadınlar hakikatleri ve yaşamı yok eden kirli savaş politikalarına karşı, barışın gerçekliğinde ısrar edecek. Yeni yaşam baharın aydınlığında, 8 Mart'ın direniş ruhuyla gelecek.**”

terek yaşam hakkı başta olmak üzere, her türlü haktan mahrum kalmış, itaat eden, refleks geliştiremeyen ve irade olamayan cinsiyetçi bir toplum inşa et-mek istiyor. Bu toplumda kadına biçtiği rol; evinde oturan, eşine börek açan ve vatani için çocuk doğuran anne rolü-dür. Emekçilere biçtiği rol; güvencesiz, düşük ücretli ve kölelik koşullarında çalışan, sendikal haklardan yoksun, iş cinayetlerinde ölmeyi fıtat olarak kabul eden köle rolüdür.

Biz kadınlar bu rolleri kabul etmeye-ceğiz. Erkek egemen sisteme, onun siyasal temsillerine, kurumlarına, med-yası ve yargısıyla bu rolleri her gün pe-kıştıran araçlarına karşı tarihimizden aldığımız güçle mücadelede ısrar edeceğiz. Kadınlar hakikatleri ve yaşamı yok eden kirli savaş politikalarına karşı, barışın gerçekliğinde ısrar edecek. Yeni yaşam baharın aydınlığında, 8 Mart'ın direniş ruhuyla gelecek. Sevgiyle...

GÜNDEM

AMED'DEN MEKTUP VAR!

Nasılın diye soru sormanın utanma duygusu yarattığı günler yaşıyoruz, bu soruyla her karşılaştığımızda cevap vermekte zorlanıyorum ve nasılım diye kendi kendime soruyorum. Bu soruyu her sorduğumda karşımdakilerin de suskunlaştığını görüyorum. Şimdi size soruyorum: Nasılınız?

Aylardır yaşadığımız topraklar kan revan içinde, nereye baksanız gözlerdeki bakışlar buz tutmuş, hala yaşıyor olanlar olarak zalimin zulmünü engelleyememenin ve yaşıyor olmanın utancı ile huzursuz bir yaşama mahkum edildik.

Karanlık günlerin gelişi 5 Haziran'da başladı. Bir milyon insanın demokrasi içinde, kardeşçe birlikte yaşam umudu tam yeşermeye başlamışken, peş peşe patlayan bombalarla istasyon meydanı can pazarına döndü. Birlikte yaşam umudu canilerce bombalandı. Kobani ile dayanışma duyguları için Suruç'a gelen gençlerin gülen yüzlerinin fotoğrafları kaldı elimizde. Bedenlerini paramparça eden canlı bombayla bizim için yaşamın artık eskisi gibi olmayacağı çok açık. Orada dayanışma bombalandı. 10 Ekim'de bir daha denedik, barışı birlikte haykıracağız ve karanlık güçlere geleceğimizi teslim etmeyecektik. Kararlıydık ve birlikte başaracaktık, bizden alınmaya çalışılan birlikte yaşam ve dayanışmanın güzelliğini barışla taçlandıracağız.

Selma Atabey
Ses Diyarbakır Şube Eş Başkanı

caktık. Patladı bombalar! Barışı bombaladılar yine!

Bölge halkının aylardır yaşadığı savaş ortamının batıdan görülmemesi, acısının duyulmaması ve ruhlarda hissedilmemesi, vicdanlarda bir bombanın daha patladığının göstergesiydi. Televizyonlar söylemiyor, gazeteler yazmıyordu. Tıpkı 90'lı yıllarda sesimizi duyuramadığımızda, bizi Gezi direnişinde anlayıp hak verdiğiniz gibi... Tekrar yaşanmayacaktı o günler çünkü sistemin halka neler yapabileceğini tüm halklar olarak öğrenmiştik.

Kürt halkının hissedilmeyen acısını, burada yaşayanlar olarak görüyor ve yaşıyoruz. Her gün çocuklar ve kadınlar katlediliyorsa, cenazeleri sokak ortasında bırakılıyorsa, yaralıları evde ölüme terk ediliyorsa, sokak ortasında infazlar gerçekleştiriliyorsa, anonslarla kimyasal silah tehdidi yapılıyorsa, okullar cephaneliğe dönüştürülüyorsa, sağlık merkezleri işletilmiyorsa, siyasi soykırımlarla susturulmaya çalışılıyorsa, insanlar göçe zorlanıyorsa, barış talebi bölücülükle eşdeğer olarak görülüyorsa, sesler kısık, gözyaşı donuk, vicdan karası günler yaşıyordur insanlık...

Yaşanan acılar sıradan ve unutulacak gibi değil. Bölgede katledilenlerin cenazeleri hala sokak ortasında... Hangi din, hangi

“Kararlıydık ve birlikte başaracaktık. Bizden alınmaya çalışılan birlikte yaşam ve dayanışmanın güzelliğini barışla taçlandıracaktık. Patladı bombalar! Barışı bombaladılar yine!”

ırk, hangi ideoloji hangi insanlık hangi ahlak kabul eder böylesi bir zulmü? Ölü bir bedene acı nasıl çekilir? Ancak geride kalanları isyan ettirir yaşamaya. Sokak ortasında cenazeler paramparça. Çocuklarının ölü bedenlerine sarılabilmek için günlerce beklediler analar... Düşler soldu, kuşlar öldü ve çaresizlikle bedenlerini açlığa yatırıp yavrularına kavuşma ümidiyle her gün biraz daha ölüme yaklaştılar... Kırılan istasyonların hüznünlü yalnızlığı çöker geceye ve analar yavrularının ölü bedenlerinde, hep gecede kaldılar...

Sokağa çıkma yasaklarıyla aslında bölgede yaşam topyekûn ablukaya alındı, tankla, topa ve bütün ağır silahlarla sokağa çıkma yasağı olan ilçeler viraneye döndü. Sivil insanların en doğal hakkı olan yaşam hakkı ellerinden alınıp katlediliyor. Halkın evleri başına yıkıldı, çaresizce ve günlerce bodrum katlarında çocuklar ve kadınlar yaşam savaşı veriyor, top ve bomba seslerinden kaynaklı birçok çocuk sağır ve kekeme oldular, bırakın eğitim hakkını, sağlık hakkı ve yaşam haklarından yoksunlar. Terk etmek istemiyorlar yaşadıkları alanları çünkü 90'lı yıllarda buralara göç etmişlerdi, göç etmenin yeni bir yaşam

kurmanın zorluklarının farkındaydılar ve öleceksek, gömüleceğimiz topraklar burası olacak diyorlardı. Bir kısmı da sokağa çıkma yasağı olmayan yerlere geçici olarak yerleştiler, kış mevsiminin olumsuz etkilerinden fazlasıyla nasıplandılar. Bir çoğu küçük esnaf ve dükkanları yıkıldı, barınmaları ve geçinebilmeleri için bölge halkı seferber oldu, fakat savaş son hızla devam ediyor ve iç göçe her gün yenisi ekleniyor.

Abıluka dışında kalan halk için vicdanen yaşam daha da zor. Aralıksız bombaların yağdığı, top atışlarının yapıldığı ilçelerde, halkın sokaklara dökülerek bu amansız savaşı durdurmak için gösterdiği çaba, gaz bombaları, tazyikli su ve gerçek mermilerle karşılığını bulmakta ve her sokağa çıkış yeni meşrulaştırılmış ölümleri getirir oldu. Ölüm bazen sokak ortasında tek kurşunla, bazen de evdeyken rastgele açılan ateş sonucunda bulabiliyor sizi. Ölüm bazen sokağa çıkma yasağı olan Sur ilçesinden çıkarak yan sokağa yeni ev tutmuş ve komşudan aldığı ödünç kahvaltı sofrasında havan topuyla kafası bedeninden kopan Melek'i bulabiliyor. Hem de 3 çocuğunun gözünün önünde yaşıyor ve ölümün meşruiyeti sorgulanamaz hale

“Cizre! Canımızın en çok yandığı, savaşın ve katliamların sınır tanımaz tanığı. Düşünün ki bir bodrum katında 28 yaralı günlerdir kurtarılmayı bekliyor.”

getiriliyor. Çocuklar savaşın ve ölümün derin yalnızlığında artık hiç konuşmuyorlar.

Cizre! Canımızın en çok yandığı, savaşın ve katliamların sınır tanımaz tanığı.

Düşünün ki bir bodrum katında 28 yaralı günlerdir kurtarılmayı bekliyor. Yaşamın kutsallığına inanarak yola çıkıyoruz. Yedi kişi yaşamını yitirmiş, geri kalanı yaşamaya tutunmak için olan idrarlarını içerek hayatta kalmaya çalışıyorlar.

Sokak ortasında panzer arkasında sevinç naralarıyla sürüklenen cenazeler...

Çirliçiplak soyulup teşhir edilen kadın bedenleri...

Terörist diye öldürülen küçük çocuklar... Anne karında katledilen bebeler...

"Kokmasın diye" buzdolabında bekletilen ölü çocuk bedenleri...

Savaşın korkunç ve geri dönüşsüz, yüreklerde ve beyinlerde yaratılan tahribatı, tarihten bu yana oluşturulan insani ve ahlaki değerlerin talanı... Dymadığınız, görmediğiniz, iştmediğiniz için...

Orada uzakta bir yer var, ölmekte surekili.

Bunlara rağmen "Barışa Zılgıt Çekiyoruz..." Çünkü başka bir dünya mümkün!

GÜNDEM

Elif Çuhadar
Eğitim Sen Genel Eğitim Sekreteri

SAVAŞIN ÇOCUK YÜZLERİ

Sınıfa girdiğim ilk derste merakla izleyen ama koşulsuz güvenen gözlerde bakan o çocuk gözleri yolunu belirlerdi. O gözleri yanıltmamak için daha iyi öğretmen ve dost olmaya çalışırken daha yaşanabilir bir dünyayı onlarla hayal etmek, yenilenmek ve umutlanmak hep çok kolay oldu.

Bu günlerde o gözlerin içine kaygısız bakamaz olduk. Yetemedik, durduramadık ve süremedik ne ölümleri, nede yüzlerine hâkim olmaya başlayan korku ve güvensizliği. Umutsuz değiliz "yaşamın" olduğu yerde her zaman "umut" vardır.

Bu ülkenin bir yerinde çocuklar haftalarca sokağa çıkmadı. Ne okula gidebildi, ne de özgürce oyun oynayabildi. Son beş ayda en az 58 gün, süresiz ve gün boyu sokağa çıkma yasağı uygulandı. Sadece son bir ay içinde 29'u kadın, 32'si çocuk, 24'ü ise 60 yaş üstü en az 162 sivil yaşamını yitirdi. Bu sayı gün geçtikçe artıyor maalesef.

Toplam 80.255 öğrenci ve 2.991 öğretmen bu süreci en ağır koşullarda yaşadı. "Travma" ve "Endişelerin" nasıl onarılabileceği ise konuşulabilmiş değil.

Diğer yandan çoğunluğu kadın ve çocuk olan milyonlarca mülteci insanı görmezden gelmek, yok saymak yerine, bize dokunmadığını sandığımız yaşam koşullarını değiştirmek için ne yapmalı? Eğitim hakkını nasıl kullanacaklar? Sınıfımıza aldığımız bir mülteci çocuğa anlamadığı bir dilden ders anlatmanın zorluğunu yaşarken, o çocukları ötekileştirmeden onların haklarına saygılı bir

eğitim ortamının nasıl olması gerektiğini de tartışıp, bunun mücadelesini vermemiz gerekmiyor mu?

Mültecilerin insanca yaşayacakları iş ve çalışma koşulları ve eşit hak mücadelesi bu topraklarda yaşayan tüm halkların barış içinde bir arada yaşamasının tek koşulu olduğu artık bilince çıkmıştır.

Nazım Hikmet'in "Kız Çocuğu" şiirinde;

"(-)

Çalıyorum kapınızı,

teyze, amca, bir imza ver.

Çocuklar öldürülmesin

şeker de yiyebilirsin!"

Derken, bir imzanın askeri cunta döneminden daha çok tartışılır olması, bu ülkenin bilim insanlarının hakarete uğrayıp tehditlere maruz bırakılması, aslında ülkede yaşanan baskı ve şiddet ortamının sorgulanmasını engelleme telaşındır. Çünkü bir durursa sarsılacak, toparlayamayacak. Saldırganlığını arttır-

Yetemedik, durduramadık ve süremedik ne ölümleri, nede yüzlerine hâkim olmaya başlayan korku ve güvensizliği. Umutsuz değiliz "yaşamın" olduğu yerde her zaman "umut" vardır.

malı ki öncekilerin üzerini örtebilsin.

Demokratik her türlü talebe gösterilen saldırganlıkların sürgit devam edemeyeceğini herkes biliyor. Tarih bunun örnekleri ile doludur. Ama bu gidişi değiştirmek kendiliğinden olmayacaktır. Kalıcı bir barış mücadelesi işçi ve emekçiler açısından olmazsa olmaz haline gelmedikçe, ırkçı kışkırtma ve geri güçlerin baskı ve baskıcı engellenmezse başarı da zor ve meşakkatli olacaktır. Bu yüzden çabaların her biri kıymetli, değerlidir. Bugünümüz ve geleceğimiz için. Ahmet Arif'in dediği gibi;

"(-)

Öyle yıkma kendini,

Öyle mahzun, öyle garip...

Nerede olursan ol,

İçerde, dışarda, derste, sırada,

Yürü üstüne - üstüne,

Tükür yüzüne celladın,

Fırsatçının, fesatçının, hayının...

Dayan kitap ile

Dayan iş ile.

Tırmak ile, dış ile,

Umut ile, sevdâ ile, düş ile

Dayan rüsva etme beni.

Gör, nasıl yeniden yaratılırım,

Namussu, genç ellerinle.

Kızlarım,

Oğullarım var gelecekte,

"(-)

EŞİTLİK

Meryem Çağ
BES Genel Kadın Sekreteri

“KADINA YÖNELİK ŞİDDET İŞ YÜKÜ” ŞİDDET KARŞILIĞINDA ÖDE PARAYI, DEVLETE İŞ BIRAKMA!

Türkiye'nin en temel sorunlardan biri kadına yönelik şiddettir. İçinde bulunduğumuz savaş sürecini fırsata çeviren AKP hükümetinin yapmayı planladığı yasal değişikliklerden biri de kadına yönelik şiddette cezasızlık getirerek şiddetti meşrulaştırmak ve yaygınlaştırmaktır.

Adalet Bakanlığı'nın "Ceza Muhakemesinde İş Yükünün Azaltılması Amacıyla Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı" yargıda bir süredir uygulanan arabuluculuk sisteminin kapsamını düzenliyor, buna göre 5 yıla kadar hapis cezası gerektiren hakaret, tehdit, şantaj, yaralama, sarkıntılık, reşit olmayanla cinsel ilişki, cinsel taciz gibi kadınların sürekli maruz kaldığı suçların

failleri, arabuluculuk sistemiyle; ceza-
rının bir yıla kadar indirilmesi, ertelen-
mesi, para cezasına çevrilmesi ya da
kamu hizmeti gibi uygulamalar kapsa-
mına alınmak istenmektedir.

Kadına yönelik şiddet son yıllarda kadın
katliami şeklini alarak artmaktadır. Er-
kek şiddeti salt bireysel değildir. Erkek
şiddeti, erkek egemen cinsiyetçi sistem

ve bu sistemin kadınlar üzerinde erk
olması, kadını yok sayan politik devlet
aklının kurumsallaşması ile sistematik
hale gelmiştir. Bugün Türkiye'de kadı-
nı hedef alan eril sistem, kamusal alan
özel alan ayırımı olmadan medya, yar-
gı vb. kurumlarıyla kadınları geleneksel
rollere sıkıştırarak toplumsal kabulü
sağlamaya çalışmaktadır. Buna itiraz e-

**Türkiye'de kadını
hedef alan eril
sistem, kamusal alan
özel alan ayırımı
olmadan medya, yargı
vb. kurumlarıyla
kadınları geleneksel
rollere sıkıştırarak
toplumsal kabulü
sağlamaya
çalışmaktadır.**

den kadınları ise, şiddetin tüm biçimleri
ile cezalandırmaktadır. Kadınlar bir yan-
dan boşanmak istedikleri için erkekler
tarafından öldürülürken; diğer yandan
devletin savaş, asimilasyon ve kadını
yok sayan politikalarının hedefi olarak
katledilmektedir. Şiddet ve katliamlar
erkek-devlet aklının ortaklığı ile siste-
matik hale getirilmektedir.

Dünya Ekonomik Forumu'nun "2015
Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu
Raporu" sonuçları bize Türkiye'nin gide-
rek gerilediğini gösteriyor. 2014'te 142
ülke arasında 125. sırada yer alan Tür-
kiye, 2015'te 145 ülke arasında 130. sı-
raya kadar geriledi, bu sonuçlar aslında
kadın cinayetlerindeki artışta da kendini
gösteriyor, var olan eşitsizliğin artması
kadınların daha fazla şiddet görmesi
anlamını taşıyor. Devlet politikaları e-
şitsizliği ortadan kaldırmaya değil, tam
tersine eşitsizliği artırmaya hizmet et-
mektedir, kadın cinayetleri başta olmak
üzere, tecavüz, cinsel saldırı ve çocuk
istisna davalarında verilen iyi hal indiri-
mleri, şartlı tahliye kararları yeni failler
yaratırken, "Ceza Muhakemesinde İş
Yükünün Azaltılması amacıyla yapıla-
ması planlanan arabuluculuk ve pazarlık
sistemi ile faillerin cezasız bırakılması
hedeflenmektedir.

Hükümet tarafından yapılan açıkla-
malarda Kanun Taslağı'nın gerekçesi,
Anglo-Amerikan hukuk geleneğine da-

yandırılıyor. Oysa, Amerika Birleşik Dev-
letleri'nde taraflar arası "dava pazarlığı"
neticesinde ceza indirimi verilen birçok
cinsel saldırı davası kararı, Uluslara-
rası Af Örgütü tarafından kınanmıştır.
ABD'de "dava pazarlığı" uygulamaları
kadın örgütleri uzun süredir itiraz edi-
yor.

Yasaların amacı, ideolojilere hizmet et-
mek değil, toplumun ihtiyaçlarını gider-
mektir, kadın cinayetlerine baktığımızda
katillerin yarısından fazlası barışmak adı
altında son bir şans isteyen erkeklerdir,
on buluşmada kadınları öldüren erkek-
lerin yaşadığı bir ülkede acil ihtiyaç, et-
kin yargılama ve koruyucu tedbirler al-
mak olmalıdır. Kadına yönelik şiddeti ve
cinsel istisna iş yükü olarak gören bir
anlayış hangi kriterler üzerinden mağ-
dur ile fail arasında uzlaşma sağlaya-
cak? Şiddete uğrayan kadınların hemen
hepsi fail tarafından tehdit edilirken
kendi iradeleri ile mi uzlaşma sağlanmış
olacak? Hakaret, tehdit, şantaj, yarala-
ma, sarkıntılık, reşit olmayanla cinsel

**Hakaret, tehdit, şantaj,
yaralama, sarkıntılık,
reşit olmayanla
cinsel ilişki ve cinsel
taciz suçlarında
"pazarlık" ile cezanın
1 yıla indirilmesi,
ertelenmesi, para
cezasına çevrilmesi
ne anlama geliyor?**

ilişki ve cinsel taciz suçlarında "pazarlık"
ile cezanın 1 yıla indirilmesi, ertelenme-
si, para cezasına çevrilmesi ne anlama
geliyor? Bu yasal düzenleme hem suç-
luları koruyan, hem de parası olanların
ceza almadan kurtulmasını sağlayacak
bir mekanizma oluşturmayı amaçlıyor.

İstanbul Sözleşmesi'nin 48/1 maddesi-
sinde, psikolojik, fiziksel, cinsel, ekono-
mik ve kadına karşı tüm şiddet biçimle-
riyle ilgili olarak "arabuluculuk ve uz-
laştırma da dâhil olmak üzere zorunlu
alternatif çatışma çözüm süreçlerini
yasaklamak üzere gereken yasal veya
diğer tedbirleri" alma görevi yüklemek-
tedir. Ayrıca, İstanbul Sözleşmesi'nin
56/g hükmü, "mağdur ve failer arasın-
daki iletişimin mahkemede ve kollukta,
mümkün olduğu ölçüde önlenmesini
sağlama" gerekliliğini ifade etmekte-
dir. AKP hazırlamakta olduğu düzen-
leme ile mağduru 45 gün sürecek bir
pazarlığın içine çekmeye çalışmaktadır.
Kadınlarla ilgili davalarda "yargıya iş yü-
kü" olarak görmek ve kadınlara karşı
işlenen suçları suç olmaktan çıkarmaya
çalışmaktadır. Kadınları saldırganları ile
barıştırmaya ve uzlaştırmaya çalışan bu
taslak daha çok şiddet, daha çok ölüm,
daha çok tecavüz demektir.

Bizi gelecekteki katillerimizle, teca-
vüzcülere, pedofililer ile uzlaştırmaya
çalışan, bu eylemleri para karşılığında
cezasız bırakmayı hedefleyen zihniyete
karşı, kadın mücadelesini yükselterek
dur diyebiliriz.

DOSYA

GÜVENCESİZLİK

DOSYA

“İŞ GÜVENCESİ” VAZGEÇİLMEZ HAKKIMIZ!

Kamu istihdamında değişiklik yapılması gündemimizde, bu değişikliğin gerekçelerinin çok uzun zamandır yaratılmaya çalışıldığını biliyoruz, hükümet yetkilileri sık sık dile getirdikleri “zaten ne iş yapıyorlar ki?”, “yatarak para kazanıyorlar” gibi söylemlerle, yapmayı planladıkları düzenlemelere toplumsal meşruiyet kazandırmak istiyorlar. Bizler gerçeğin böyle olmadığını, kamu çalışanlarının Avrupa ülkelerinde çalışan meslektaşlarına göre en uzun süre çalışıp, en az maaş alanlar olduğunu biliyoruz, toplumda kamu çalışanlarına yönelik böylesi olumsuz bir algının yaratılmak istenmesinin, sermayenin çıkarına uygun bir düzenlemeyi toplumsal rıza ile sağlamak olduğunu da çok iyi biliyoruz, o halde, gerçekleri tüm çıplaklığı ile anlatmak ve kamu hizmetlerinin sermayeye hizmet edecek şekilde düzenlenmesinin kamu hizmetlerinden faydalananlara neler kaybettireceğini bilince çıkarmak öncelikli görevimiz olmalı.

Bugünlerde Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın “kamu reformu” diye tanımlayarak 2019 yılına kadar tamamlanacağını söylediği, ancak henüz elimizde bir taslağın bile ulaşmadığı bir süreçte girdik. Kamudan başlayarak çalışma yaşamının bir bütünün yeniden düzenleneceği bu süreç, ne hükümetin aklına gelen yeni bir buluşun, ne de sermayenin yeni dayatmasının bir ürünü.

Sermaye dayatıyor!

Kamu çalışanlarının çalışma yaşamını, sermayenin lehine düzenlenmeye çalışılması 90’lı yıllara dayanan ve GATS anlaşmasında verilen taahhütlere dayanıyor.

Özetle GATS (The General Agreement on Trade in Services), Hizmet Ticareti Genel Anlaşması’dır. Türkiye Cumhuriyeti de 1994 GATS anlaşmasına DTÖ kurucu üyesi olarak imza atmış ve anlaşma TBMM’de 25 Şubat 1995’te onaylanmıştır. GATS’ı neleri kapsadığı ile ilgili bir inceleme tabi tutarsak, onun tüm hizmet alanlarının serbest piyasaya açılması için mevcut düzenlemeleri genişleten ve hukuki işlerlik kazandıran çok taraflı yatırım ve ticaret anlaşmasının ilk örneği olduğunu görürüz. Türkiye, 1994 yılında GATS anlaşmasını

Özlem Tolu
KESK Kadın Birimi

imzalamıştır, böylece kamunun yürüttüğü bu hizmetleri piyasalaştıracağına, yani özel sektöre devredeceğine söz vermiştir, üstelik anlaşma gereği taahhüdün geri dönüşümü yoktur.

Anlaşıldığı gibi verdiği sözleri yerine getirmeye çalışan hükümetler 1995’ten beri gerekli yasal düzenlemeleri yaparak, bu alanlardan çekilmeye devam etmektedirler. Bu alanların kuşkusuz en karlılık ve eğitim alanıdır. Her iki alanda da kadın çalışan sayısı diğer alanlara göre daha fazladır. Ayrıca bu alanlarda eğitim veren üniversitelerden mezun olmuş çok sayıda işsiz genç bulunmaktadır, bu nedenle hükümetlerin yapmaya

çalıştığı şey, karlılığı çok yüksek olan bu iki alanı sermayenin çıkarlarına uygun olarak piyasalaştırmaya çalışmaktır. AKP Hükümeti 2005 yılında buna ilişkin bir yasa taslağı hazırlamış ve adına “Personel Rejim Yasa Tasansı” demıştır. Bu taslak sonradan “Yerel Yönetimler Yasa Tasansı” ile birleştirilerek kamuda çalışma koşulları yeniden düzenlenmeye çalışıldı. Dönemin özgün koşulları ve görece farklı kesimlerden gelen tepkiler sonucu, bunu tek bir yasal değişiklikle topluca değiştiremeyeceğini anlayan AKP hükümeti, başkaca konularda da yaptığı gibi yasaları madde madde çeşitli paketlerin ve torbaların içine koyarak değiştirmeye, altını boşaltmaya girişmiştir, ek maddeler ve değişikliklerle özellikle 657 sayılı devlet memurları kanununda dikkate değer değişiklikler yapmış, disiplin ve cezalandırma hükümlerini arttırmış, iş güvencesinin kaldırılmasına zemin hazırlamıştır. Bakanın “reform” dediği kamu çalışma yaşamının yeniden düzenlenmesinin ilk hedefi iş güvencesidir. İş güvencesi biz kamu çalışanlarının olmazsa olmazıdır, bu nedenle adına “reform” denilen bu düzenlemelerin yasakçı, baskıcı ve cezalandırmaya dayalı zihniyetine karşı çıkarken, iş güvencesi de sonuna kadar sahip çıkmak zorundayız.

AKP’nin Kadın Düşmanlığı

AKP Hükümeti, çalışma yaşamını yeniden düzenlerken, kamu personel rejimi reformuna zemin hazırlamak için yakın zamanda yeni bir düzenleme yaptı. 2016 yılı eylem planı içerisinde hayata geçirmek üzere “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasansı” adlı torba yasanın içerisinde sokuşturulan yeni yasal düzenlemeler ile kadınlara yeni zamanlı çalışma hakkı tanındı. Kadın istihdamını artırma amacıyla yapıldığı söylenen yasal değişiklikler ile doğum/annelik izinleri gerekçesiyle kadınlardan başlanarak esnek ve güvencesiz çalışma yaygınlaştırılma hedeflendi.

Hükümetin çeşitli yasalarda yaptığı değişiklikler ve sık sık yaptığı açıklamaların arkasında sermaye taleplerinin yattığı çok açıktır. Sermayenin kendi çıkarları doğrultusunda bir çalışma yaşamı oluşturabilmesinin en kolay yolu cinsiyete dayalı iş bölümünün geçektiridir. Kadınların temel rollerinin evde/ailede

Torba yasalarla izinler, çalışma saatleri, disiplin hükümleri değiştirilen ve değiştirilmeye devam edilen 657 sayılı DMK’nın kaldırılmak istenmesiyle, iş güvencesinin de kaldırılmak istendiğinin farkında olmamız gerekiyor.

temel bakım ve ailenin yaşamının kolaylaştırılması üzerine tanımlanması, erkeklerin ise iş ve siyaset alanında çalışmaları üzerine kurulu cinsiyete dayalı iş bölümü, şüphe yok ki her koşulda sermayenin çıkarlarına uygun davranan hükümetin yasa ve düzenlemelerine de yansımaktadır.

İktidarı her yasal düzenlemede, pakette, programda kadın istihdamının artırılmasından ve kadının çalışma yaşamından söz ederken, kadını annelik kimliğiyle tanımlayan ve sınırlandıran yaklaşımları görmekteyiz. Toplumsal olarak cinsiyete dayalı iş bölümünün yarattığı algı ve koşulların, kadınların ikinci işlerde, düşük ücretli, güvencesiz çalışmasını, kariyer planları yapmadan, yapacaksa şayet, ailesinden ve annelik görevlerinden sonrasına erteleyen bir kabulleniş de beraberinde getiriyor.

Yapılan yeni yasal düzenleme, daha önce sözünü ettiğimiz cinsiyete dayalı iş bölümü nedeniyle, kadının aile içerisindeki bakım hizmetleri görevini layıkıyla üstlenebilmesi için yeni zamanlı çalışmasını (esnek çalışma) öngörüyor, bu düzenlemenin kadınlar için eksik sigorta primi ve düşük ücret anlamına geldiğini biliyoruz, bunun kadınların emeklilik sürelerinin uzaması, kıdem alamama ve mesleğinde yükselme imkanının kısıtlanması anlamına geldiğini de biliyoruz. Analık ve doğum izni gibi gerekçelerle çalışma yaşamına sokulmaya çalışılan yeni zamanlı ve esnek çalışmanın daha sonrasında tüm çalışanlar için bir istihdam biçimi haline getirilecek olduğuna şimdiden tahmin etmek zor değil.

Aslında kadın istihdamı konusunda ve

anne olmak isteyen kadınların doğum sonrası çalışma hayatından çekilmesine neden olacak bu uygulamalar yerine; kadın, emek, kitle örgütleri ve siyasi partilerin oluşturduğu platformların (KEP vb.) ve sendikaların önerilerini dikkate aldığımızda meselenin çözümü kadınlar lehine olacaktır.

“Güvenceli İş, Güvenli Gelecek” İstiyoruz!

Ne istiyor kadınlar? İlk olarak cinsiyete dayalı iş bölümüne son verilmesini istiyoruz, çocuk bakım izinlerinin ebeveyn izni olarak erkeklerle eşit hak ve sorumluluklarla düzenlenmesini, çalışma sürelerinin kısıtlanmasını, tam zamanlı ve tam güvenceli istihdam sağlanmasını, erken emeklilik ve ypranma payı hakkı ile erken bakım evleri ve kreşlerin açılmasını istiyoruz. Bu talepler hükümetler tarafından yasal güvenceye alınır, düzenlemeler buna göre yapılırsa eğer, kadın istihdamı da artırılabilir, aksi takdirde bugün hükümetin torba yasaların içine atarak fark ettirmeden yapmaya çalıştığı gibi, kadınlar ailenin bakım hizmetlerini ve (3-4 belki sermayenin talebine göre sayısı artabilecek) çocuk yaparak vatani hizmetlerini yerine getirebilmek için çalışma yaşamından çekilmek zorunda kalacağız!)

Torba yasalarla izinler, çalışma saatleri, disiplin hükümleri değiştirilen ve değiştirilmeye devam edilen 657 sayılı DMK’nın kaldırılmak istenmesiyle, iş güvencesinin de kaldırılmak istendiğinin farkında olmamız gerekiyor. İş güvencesinin kaldırılması, esnek ve güvencesiz çalışmanın dayatılması şüphesiz biz kamu emekçileri tarafından asla kabul edilmemesi gereken bir tehliktir, bu tehlike kadın kamu emekçilerini daha çok tehdit ediyor, bugün için eğitim ve sağlık alanı başta olmak üzere; güvencesiz çalışan kadınların yaşadıkları olumsuzluklara işyerlerimizde her gün şahit oluyoruz. İş verenlerin sözleşmeli ve iş güvencesi olmayan kadınlarla çalışmayı tercih ettiklerini, kriz durumlarında ise ilk işten çıkarılanların kadınlar olduğunu biliyoruz, bu nedenle “güvenceli iş, güvenli gelecek” ısrarımızdan vazgeçmeden, iktidarın cinsiyetçi saldırılarına karşı, mücadelemizi kadın emekçilerden başlayarak büyütmeliyiz.

DOSYA

BİR TORBA YASA İLE
ÜÇ KUŞDr. Handan Çağlayan
AraştırmacıKamuda Güvencesiz Esneklik, Özel İstihdam
Büroları ve Kadın İstihdamı

Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 28 Ocak tarihinde, TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilerek yasalaşması ile çalışma yaşamında güvencesiz esneklik doğurtusundaki eğilim büyük bir ivme kazandı. Henüz resmi gazetede yayınlanmadığı için tam metni hakkında bilgi sahibi olmadığımız bu torba yasa ile özel istihdam bürolarının kamuda faaliyet yürütmelerinin ve özel istihdam büroları aracılığı ile geçici iş ilişkisi ya da daha kısa ifadeyle "kiralık işçi" uygulamasının önü açılmış olacak. Bunun yanı sıra yasanın içerdiği çalışan kadınları çocuk doğurmaya ve yarı zamanlı çalışmaya teşvik niteliğindeki maddeler, kadın istihdamı üzerinde olumsuz etkide bulunacak.

Torba Yasa ve Ötesi

Yasayla kadın işçilere ve memurlara yasal doğum izninin ardından birinci çocuk için 2 ay, ikinci çocuk için 4 ay, üçüncü çocuk için 6 ay yarı zamanlı çalışma seçeneği getiriliyor. Kadın işçilerin bu seçeneği kullanabilmeleri için eden işçi yıl içinde en az 600 gün işsizlik sigortası primini yatırılmış olması gerekiyor. Yarı zamanlı çalışmayı tercih eden çalışan anneler daha önce çalışma süresi içinde değerlendirilen süt izninden mahrum kalacaklar. Yarı zamanlı çalışmayı tercih eden işçi kadınlar için çalıştıkları sürenin ücret ve primleri işverene ait olurken çalışmadıkları süre işsizlik sigortası fonundan karşılanacak.

Yasada ayrıca çocuğun zorunlu ilköğretim çağına değin anne veya babaya yarı zamanlı çalışma seçeneği getiriliyor. Her ne kadar anne ya da baba ifadesi kullanılmış olsa bile bu seçe-

neğin esas olarak anneler düşünülerek düzenlendiğine kuşku yok. Yarı zamanlı çalışılan süre için ücret, sosyal ödenekler yarım ödenecek. Emeklilik kesenekleri ve emekliliğe sayılan süre yarım hesaplanacak.

Kestirmeden söylemek gerekirse bu düzenlemenin işçi kadınlar açısından çok gerçekçi olmadığı belirtilebilir. İşverenlerin yarı zamanlı çalışacak bir kadın işçiyi istihdam edip, onun çalışmadığı süre için başka bir işçi istihdam etmesi rasyonel bir tercih olmaz. Hele de özel sektörde neredeyse kural haline gelen fazla mesailer düşünüldüğünde bu seçeneğin geçerliliği olmayacağı açık. Kadın memurlar açısından ise bu tür bir istihdam modelinin, işe almada ayrımcılığa uğrama, meslekte kariyer olanağını yitirme, emeklilik hakkından mahrum kalma, gelir ve sosyal hak kaybı gibi pek çok sonucu bulunacak. Çalışma yaşamında cinsiyete dayalı katmanlaşma derinleşecek. Bu düzenlemenin çocuk bakım yükümlülüğünü tamamiyle kadınların omzuna yükleyerek geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirici etkide bulunacağını belirtmeye gerek bile yok.

Daha önce benzer amaçla hazırlanan ama emek örgütlerinin muhalefeti sonucu yasalaşamayan tasarımlara, Ulusal İstihdam Strateji Belgesine ve Hükümet Programına baktığımızda torba yasada bahsedilen yarı zamanlı çalışma seçeneğinin kullanılmasıyla ortaya çıkacak boşluğun özel istihdam büroları aracılığıyla doldurulacağı kesin görünüyor. Buna karşın kamuya sunulan tasarımda ne özel istihdam büroları ne de kiralık işçi ifadeleri yer alıyordu. Unutkanlık mı, özensizlik mi? Doğrusu unutkanlık ya da özensizlik olması imkansız. Çünkü hükümet özel istihdam bürolarının çalışma yaşamına girdiği 2003 yılından bu yana geçici istihdam bürolarını ve bürolar aracılığı ile işçi kiralannasını yasalaştırmaya çalışıyor. Kalkınma Planı ya da Ulusal İstihdam Stratejisi gibi istihdamla ilgili kamu politikalarına yön veren temel belgelerin hepsinde bu hedef yer alıyor. En son *Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Eylem Planı* ve bu amaçla hazırlanan yasa tasarısıyla bu mevzu tekrar gündeme getirildi ve "kadın istihdamının artırılması", "iş ve aile yaşamının uyumlaştırılması" gibi

gayelerle kamuoyuna sunuldu. Dolayısıyla unutkanlık ya da özensizlik yerine, geçici iş ilişkisine ilişkin düzenlemelerin daha önce sendikaların gösterdiği muhalefet göz önünde bulundurularak şu anki torba yasaya konmamış olsa gerek. Tasarımda yer almayan, böylece kamuoyundan gizlenen maddeler genel kurulda gündeme getirildiyse, henüz resmi gazetede yayınlanmadığı için bunu bilemiyoruz. Ama gündeme gelmemişse de bir sonraki torba yasa ile geçirilmek üzere bekletiliyor olmalı.¹ Sonuç olarak, normal zamanlarda emek örgütlerinin ve kamuoyunun tepkisi nedeniyle bir türlü geçirilemeyen düzenleme, bir yandan bu şekilde torba yasalara bölünerek diğer yandan da silahlardan başka sesin duyulmaz olduğu bir döneme denk getirilerek tereyağından kıl çeker gibi yasalaştırılmış olacak.

Ortaya çıkan sonuç ise çalışma yaşamına kiralık işçi uygulaması gibi bir garabetin girecek olması. Garabet, çünkü kiralık işçilerin çağımızın modern köleleri olduğunu söylemek abartı olmaz. Boşluk doldurma amacıyla istihdam edilecekleri için ne işlerinin sürekliliği ola-

Kestirmeden söylemek gerekirse bu düzenlemenin işçi kadınlar açısından çok gerçekçi olmadığı belirtilebilir. İşverenlerin yarı zamanlı çalışacak bir kadın işçiyi istihdam edip, onun çalışmadığı süre için başka bir işçi istihdam etmesi rasyonel bir tercih olmaz.

cak, ne işyerlerinin ve ne de ücretlerinin. Geçici olarak çalışacakları işyerlerindeki sürekli çalışanların yararlandıkları sosyal hakların hiçbirinden yararlanamayacaklar. Çalışma yaşamındaki ikinci katmanlaşma da sürekli çalışanlar ile kiralık çalışanlar arasında ortaya çıkacak.

Peki, hükümet özel istihdam bürolarının ve kiralık işçi uygulamasının önünü açmak için neden bu kadar gayretli?

Özel İstihdam Büroları²

Özel istihdam büroları ile en basit tanı-
mı ile kar amacıyla işçi-işveren arasında
aracılık yapan ticari firmalar kastedil-
mektedir. ILO'ya göre üç ayrı kategoride
yaklaşık 15 özel istihdam bürosu çeşidi
bulunuyor. Çalışma yaşamı açısından en
olumsuz etkide bulunan çeşidi ise işçi
kiralayan "geçici istihdam büroları". Özel
istihdam bürolarının Türkiye'de faali-
yetleri çok eskiye gitse de yasal olarak
2003 yılından bu yana faaliyet yürütü-
yorlar. 2003 öncesinde bu faaliyet iş ve
İşçi Bulma Kurumu tarafından yürütü-
lüyordu. Hayatın her alanının piyasaya
terk edilmeye başladığı 2000'li yıllar-
da, çalışma hakkı da kar amacı güden
firmaların faaliyet konusu haline dö-
nüştürüldü. Yeni iş yasası ile İŞKUR'un
yanı sıra özel istihdam bürolarının da
işe aracılık yapacağı kabul edildi. Bu-
nunla birlikte, özel istihdam bürolarını
yasalaştıran düzenlemeler yapılırken
sendikaların etkili muhalefeti sayesinde
büroların faaliyet alanları sınırlandırıl-
dı. 2003 yılında çıkan düzenlemelerde
büroların faaliyetleri aracılıkla ve özel
sektörle sınırlandırıldı. İşçi kiralamaları
ve kamuda faaliyet yürütmeleri yasak-
landı. 2003 yılından bu yana hükümet(-
ler) her fırsatta bu iki yasağı ortadan
kaldırmaya çalışıyor. Bunun nedenlerine
aşağıda değinilecek. Öncesinde aracılık
faaliyeti ile geçici istihdam/kiralama a-
rasındaki farka değinmekte fayda var.

Önü açılmak
istenen "geçici
istihdam" ise işçi
kiralama anlamına
geliyor. Yani özel
istihdam bürosunun
çalışanları olacak.
Bu işçileri isteyen
firmalara, belirli bir
ücret karşılığında,
firmanın istediği
süre için günlük,
haftalık ya da aylık
olarak kiralayacak.

Özel istihdam bürosunun faaliyetinin
aracılık ile sınırlı olması, işçiyi kendisi-
nin istihdam ediyormuş anlamına
geliyor. Sadece iş arayanla işçi arayana
karşılaşıyor ve bunun karşılığında da
işverenden ücret alıyor. Yasa, büronun
aracılık karşılığı işçiden ücret almasını
yasaklıyor. Şimdi önu açılmak istenen
"geçici istihdam" ise işçi kiralama anla-
mına geliyor. Yani özel istihdam bürosu-
nun çalışanları olacak. Ama bunları ken-
disi çalıştırmayacak. Bu işçileri isteyen
firmalara, belirli bir ücret karşılığında,
firmanın istediği süre için günlük, haf-
talık ya da aylık olarak kiralayacak. İşçi
kiralandığı firmada çalışacak ama söz-
leşmesi kiralayan istihdam bürosu ile
olacak. İki patronlu ve sıfır güvenceli bu

çalışma modelinde kiralayan firmanın
iş bittiğinde işçinin ne olacağı net değil.
Bildiğimiz anlamda çalışmaya yüklenen
anlamların pek çoğu, örneğin güvence,
aidiyet, yapılan iş üzerinde kontrol, sos-
yal hak, sosyal güvenlik, gelir güvencesi
vb. kiralık işçi modelinde yer almıyor.
Dolayısıyla sadece maddi anlamda üç-
ret ve hak kaybı değil başta değersiz-
leşme, yabancılaşma olmak üzere etik
kayıplar da söz konusu.

Neden Özel İstihdam Bürosu, Neden Geçici İş İlişkisi

Yanıt çok basit, firmalar için daha ucuz
ve maliyeti düşük bir istihdam modeli
ve özel istihdam da çok karlı bir sektör.
Bu yolla çalışma sosyal bir hak olmak-
tan çıkıp kar amacıyla yürütülen bir işe
dönüşüyor ve bu karlı bir iş. İşçilerin
sirkülasyonu/işyeri değiştirmesi ne ka-
dar fazla olursa geçici istihdam bürosu
o kadar çok kazanıyor. Kaybedenlerse
çalışanlar. Sadece geçiciler değil. On-
ların varlığı sürekli çalışanlar için de
ücretlerini baskılayan bir tehdit haline
dönüşüyor. Bütün istihdam olumsuz
etkileniyor.

Özel istihdam büroları günümüzde kü-
resel düzeyde faaliyet yürüten devasa
bütelere hükmeden bir sektör duru-
muna gelmiş bulunuyor. Söz konusu
küresel sektör, gücünü ulusal ve uluslar
arası düzeyde istihdam ilişkilerini dö-
nüştürmek amacıyla etkili bir şekilde

kullanıyor. Örneğin küresel özel istih-
dam bürolarının Avrupa'daki üst örgü-
tü, AB düzeyinde çalışma yaşamına
ilişkin düzenlemelerin oluşturulmasına
bir sosyal taraf olarak katılıyor. Küresel
firmalar, ülkeler düzeyinde de bu karlı
sektörün önündeki engelleri kaldırmak
için lobi faaliyeti yürütüyorlar. Mesela
Türkiye'de daha kimse özel istihdam
bürolarından haberdar değilken, küresel
firmaların temsilcileri gelip hükümetler
düzeyinde görüşmeler yapmak sınırlı
kalmamış, üniversitelerle de bağlantı
kurmuşlar. 2003 düzenlemesi, amaç-
larını tam olarak gerçekleştirmemiş
olmakla birlikte günümüze gelen yolu
açmış.

Özel istihdam bürolarının faaliyetleri
arasında en geniş yeri yukarıda da be-
lirtildiği gibi iş ilişkisine taraf oldukları
geçici iş ilişkileri oluşturuyor. ABD ve
Avrupa'da günde ortalama 4,5 mil-
yondan fazla geçici işçinin çalıştığı ve
toplam geçici işçi sayısının yaklaşık 36
milyon kişiye yaklaştığı tahmin ediliyor.
ABD ve Avrupa'yı Japonya izliyor. Dünya
genelinde geçici işçilerin %52'si ABD'de,
%39'u AB ülkelerinde, %4'ü ise Japonya'da
çalışıyor. Özel istihdam bürolarının
pazar hacmi, 1970'li yıllardan itibaren
çok hızlı bir büyüme göstermiş ve
göstermeye de devam ediyor. Örneğin
ABD'de 1976'da 1 milyar dolar olan pa-
zar hacmi, 2000'li yılların başında 100
milyar dolara ulaşmış. Özel istihdam
bürolarının sayısı ise 1960'lardan ile
1980'lere %220 oranında artış göster-
miş. ABD'de geçici işgücü kullanımı son
yıllarda %400 artış göstermiş. 2013 i-
tibarıyla dünya genelinde 46 milyon iş-
çinin özel istihdam bürolarında çalıştığı,
özel istihdam bürolarının 2012 yılı to-
palam cirosunun 259 milyar Euro olduğu
belirtiliyor.³

Kiralık İşçi Virüsü

Bizde kiralık işçi uygulamasının askerlik,
tarım işleri ve doğum sonrası izinler gibi
çok sınırlı bir alanda uygulanacağı ifade
ediliyor. Bu ifadelerin gerçekliği yansı-
tmayacağını taşeron uygulamasından
çok iyi biliyoruz. Dünya örnekleri de işin
burada kalmayacağını gösteriyor. Ni-
tekim batıda da kiralık işçi uygulaması
sadece hastalık, tatil, doğum vb. gerek-
çelerle geçici olarak kaybedilen işgücü-
nün yerine ikame edilmesi çerçevesin-
de başlamışsa da hızla yaygınlaşmış.
Maliyeti düşürdüğü için işletmeler her
düzeyindeki işler için istihdam bürola-
rından geçici çalışan temin etmeye baş-
lamışlar. Öyle ki, Amerika'da işletmeler,
sürekli çalışanlarının işlerine son verip,
istihdam büroları üzerinden yeniden ve
yeni koşullarla istihdam ediyorlar. Ben-
zer uygulamalara Avrupa'da da rastla-
nıyor. 2010 yılında Almanya'da yapılan
bir araştırmaya göre yaratılan yeni iş-
tihadının %53'ünü geçici istihdam büro-
ları aracılığı ile temin edilen işçiler olus-
turuyor. Bu uygulamanın gelişmesinde
şirketlerin kadrolu çalışanlarının işine
son verip onları geçici istihdam büroları
üzerinden yeniden işe almalarının ro-
lünü bulunuyor. Bu istihdam modeli hem
firmalar hem de özel istihdam sektörü
için karlı olduğu için hangi gerekçe ile ve
hangi sınırlandırma ile başlamış olursa
olsun kiralık işçilik hızla yayıldığı için "vi-
rüs" olarak niteleniyor.

Geçici istihdam çalışanlar açısından bir
seçenek olarak lanse edilse de yüksek
işsizlik oranları geçici istihdamı zorunlu
hale getiriyor. İnsanlar işsizlik ile geçici
çalışma arasında bir seçim yapmak dur-
umunda kalıyorlar.

Uluslararası Çalışma Örgütü-ILO'nun
181 no'lu sözleşmesi, bu virüse karşı

yetersiz ve yanıltıcı da olsa koruyucu
düzenlemeler içeriyor.

181 No'lu ILO Sözleşmesi

ILO'nun 1997 tarihli ve 181 nolu Özel
İstihdam Büroları Sözleşmesi bu alanı
düzenliyor. 1920'lerde özel istihdam
bürolarını yasaklayan ILO günümüze
geldiğimizde esneklik uygulamalarını
taniyip, özel istihdam bürolarının işgü-
cü piyasası içindeki rolünü kabul eder
duruma gelmiş bulunuyor. Buna karşın
sözleşmede yer alan düzenlemelerin
önemsiz olduğu düşünülmemeli. Söz-
leşmede çalışanların kötü niyetli uy-
gulamalardan korunma gereksinimine,
sendika özgürlüklerinin korunması ve
toplu pazarlık hakkı sağlanmasına ve
sosyal diyalogun gerekliliğine vurgu ya-
pılmış. Sözleşmede yer alan koruyucu
düzenlemeler ise örgütlenme ve toplu
pazarlık hakkı, ayrımcılığın önlenmesi,
özel yaşamın gizliliği, işçilerden her ne
ad altında olursa olsun ücret alınma-
ması, çocuk işçiliğinin yasaklanması ve
göçmen işçilerin korunmasına yönelik
maddelerden oluşuyor.

Ülkemizde çalışma yaşamında güven-
cesiz esnekliği yeni bir boyuta taşıya-
cak olan yeni düzenleme ne yazık ki ILO
181'in koruyucu önlemlerinin yoklu-
ğunda hayata geçiriliyor. Çünkü Türkiye
bu sözleşmeyi onaylamamış. Bilindiği
üzere ülkemizde sendikal özgürlükler
ve toplu pazarlık hakkı son derece sınırlı
bir alanda ve kısıtlamalarla kullanılabi-
liyor. Sosyal diyalog işlemiyor. Çalışma
yaşamında cinsiyete dayalı bir katman-
laşma var. Mültecilerle birlikte bu kat-
manlaşmaya ve çocuk işçiliğine yeni bir
boyut eklendi. Genç işsizliği çok yüksek.
İşte kiralık işçi uygulamasını bu koşul-
larda karşıyoruz. Daha kötüsü bunun
çalışan annelere yapılan bir jest olarak
sunuluyor olması.

¹ Nitekim dergi henüz dizgi aşamasındayken tam da böyle bir yasa tasarı TBMM'ye sunul-
du.

² KEİG Platformu, özel istihdam büroları ve bü-
roların kadın istihdamına olası etkileri üzerine
2015 yılının Ekim ayında "Özel İstihdam Bürola-
rı ve Bürolar Aracılığıyla Geçici İş İlişkisi: Kadın İs-
tihadını İçin Çözüm mü Güvencesiz Esneklik İçin
Tuzak mı?" başlıklı kapsamlı bir rapor yayınladı.
Bu makede yer alan değerlendirmeler KEİG için
kaleme aldığım söz konusu rapora dayanmak-
tadır. Rapor için bkz. <http://keig.org/content/raporlar/01b%20web.pdf>

³ Bkz. KEİG, ağı.

DOSYA

İstanbul Eğitim Sen 3 No'lu Şube
LGBTİ KomisyonuKÜRESELLEŞEN
GÜVENCESİZLİK

Bir o kadar klişeleşmiş ve sürekli tekrarlanan genel olgusal bir durumu dile getirerek giriş yapmak; yeni liberal politikaların yeni istihdam biçimlerini, esnekliğin ve dolaylı olarak güvencesizliğin üzerine inşa edildiği sosyal adaletsizlik durumunun sonuçları bağlamında ele almak gerekir. Dile getirilmesi gereken klişe ise hem küresel düzeyde hem de ulusal düzeyde varlıkların elinde bulunduranların varlıklarını düzenli olarak arttırmakta oldukları, buna karşın yoksulların da yoksulluklarını arttırmakta olduğudur. Olgu bir çok sayısal veri ile desteklenmektedir, küresel yoksulluk üzerine çalışan Pogge ve Oruka gibi araştırmacılar da tekrar tekrar önümüze konulan hakikattir ki, aynı anda hem zenginlerin zenginleştiği hem de yoksulların yoksullaştığı bir dünyada keskinleşen bir sosyal adaletsizlikle yüz yüze kaldığımızdır.

Son zamanlarda bu durumdan kaygı duyanlar yalnızca sosyal adaletsizliğe maruz kalanlar değildir. Onun yaratılması ve eşitsizliklerin yaygınlaşmasına hizmet edenlerce de durumun gidişatından hoşnutsuzluk beyanları dile getirilmektedir. Bill Gates ve Ali Koç'un sosyal adaletsizliğin yaratıcısı olan kapitalist ekonomik işleyişe gönderme yaparak, eşitliği sağlama konusunda çaba sarf edilmediği taktirde, eşitliğin birilerine zorla sağlanacağını ifade etmelerine neden olan durumun ne olduğu herkesi meraklandırmaktadır. Durumun vahametinden gerçekten kaygılandıkları için mi, yoksa danışmanlarının önerileri gereği yalnızca bir iletişim stratejisi gereğince mi böyle açıklamalarda bulundukları kuşkuludur. Zira "ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz".

Çalışma yaşamında güvencesizlik ve esnekliğin tartışılır olmasına neden olan, iş dünyasını yönetenlerin verimlilik ve etkinlik beklentileridir. İş gücüne ayrılan maliyetleri azaltarak çalışanların etkinliğini yükseltip, verimliliği dolayısıyla karlılığı arttırmak temel amaçtır. Yarı zamanlı çalışma, saatlik çalışma, evden çalışma ve hatta taşeron çalışma... Bu yeni yeni istihdam tipleri sosyal adaletsizliğe ve karlılığın artmasına aynı anda hizmet etmektedir. Verimlilik ve etkinlik beklentisi yerine karlılıktan küçük vazgeçişleri kabul etmek hem sosyal adaleti besleyecek hem de 'birilerinin' sosyal adaleti zorla sağlayacağı hayret verici öngörüyü boş çıkarabilecektir.

Çalışma yaşamında güvencesizlik ve esnekliğin tartışılır olmasına neden olan, iş dünyasını yönetenlerin verimlilik ve etkinlik beklentileridir. İş gücüne ayrılan maliyetleri azaltarak çalışanların etkinliğini yükseltip, verimliliği dolayısıyla karlılığı arttırmak temel amaçtır. Yarı zamanlı çalışma, saatlik çalışma, evden çalışma ve hatta taşeron çalışma...

Sermayedarlar bakımından karlılıkta AB şampiyonu bir ülkenin yurttaşları olarak aynı standartları asgari ücret, geçim ve yaşam standartları konusunda gösteremiyoruz. Karlılıktan feragat etmeyi sağlayacak kamu müdahaleleri, yasal düzenlemeler ve liberallerin kabusu devlet etkisi ortaya çıkmadığı süreçte sosyal adaletin sağlanmasının olanağı da öngörülemez.

Çalışan istihdamında verimlilik ve etkinlik kategorileri bağlamında karşımıza çıkan esneklik ve güvencesizlik daha çok kamu sektörü dışında değerlendirilmiştir. Ancak söz konusu yeni liberal ekonomik politikalar artık kamu maliyesinde de verimlilik ve etkinlik talep ettiğinden kamu çalışanları da benzer baskının bir unsuru olmuşlardır. Çünkü sosyal adaletin sunumunda sermaye sahipleri açısından kamu hizmet alanı çalışanları, kendi alanlarında çalışan özel sektör çalışanları için kötü örnek oluşturmaktadır. Bu nedenle piyasa koşullarında kamu çalışanları açısından söz konusu olan görece istihdam güvencesi, özlük ve mali hakların refahı sermayedarların baskıları ile kamu istihdam tipinde de özel sektör istihdam tipine benzeyen uygulamaların yerleşik hale gelmesini talep etmektedir. Karlılıktan ödün vermemenin sonucu; özel sektör çalışanları için önüne engeller konulan ve işletilmeyen sendikal hakların kamu çalışanları için de tirpanlanarak liberal çalışma yaşamı düzeninin tüm çalışanlar için aynışması gayretine girilmiştir.

Kamu çalışanları açısından ulusal ve uluslararası mahkemeler yoluyla işleyen ve kazanımlarla sonuçlanan dava örnekleri mevcuttur. Ancak yine de dava konusu olmayan bu tür birçok durum olduğu da bilinmektedir.

2016 yılı kamu çalışanları açısından ülkemizde önceki gün hükümet sözcüsünün açıkladığı gibi güvencesizliğin ve esnekliğin gündeme geleceği, bu yönde yasal düzenleme adımlarının atılacağı bir yıl olacak gibi görülmekte.

Güvencesizlik Bağlamında
LGBTİ İstihdamı

Güvencesizlik ve esneklik çalışma yaşamında cinsiyet, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim ve göçmenlik gibi kategorilere bağlı olarak çalışanlar için daha kualsız, mağduriyete açık ve yıldırıma dayalı çalışma ortamları sunmaktadır. Kamu çalışanları için cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime bağlı olarak çalışma hakkının gaspı konusunda geçmişe oranla daha olumlu bir seyir izlenmiş olsa da süreç içerisinde yıldırma, taciz ve tehdit gibi örseleyici deneyimlere maruz kalma vakalarında belirgin bir değişiklik göz-

lemlememektedir. Kamu çalışma alanında güvenlik güçleri çalışanları için mesleğin kendi iç hizmet mevzuatları gerekçe gösterilerek cinsel yönelime bağlı gerekçelerle çalışanların işlerine son verilmektedir. Polis ve asker gibi cinsel yönelim ayrımcılığına bağlı olarak görevine son verilen vakaların bazıları ulusal mahkemelerde dava sürecinde, bazıları da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin gündeminde yer almaktadır. AIHM'in daha önce İngiltere, İrlanda ve Almanya gibi ülkelere gelen cinsel yönelim ayrımcılığına bağlı olarak görevine son verilen güvenlik gücü çalışanlarının haklarının ihlal edildiği ve ayrımcılığa maruz bırakıldıkları yönünde verdiği kararlar sabittir.

2014 yılında bir kamu çalışanın cinsel yönelimine bağlı olarak 'ahlaksızlık ve iffetsizlik' gerekçesi ile idare mahkemesince görevine son verilmesi kararına açılan temyiz davasında Danıştay tarafından verilen, "çalışanın cinsel yönelimi özel yaşamın gizliliği bağlamında değerlendirilecek bir husustur ve anayasa ile güvence altındadır" kararı, cinsel yönelim ayrımcılığına yönelik çalışan lehine verilmiş en somut içtihatıdır. Kamu çalışanları açısından ulusal ve uluslararası mahkemeler yoluyla işleyen ve kazanımlarla sonuçlanan dava örnekleri mevcuttur. Ancak yine de dava konusu olmayan bu tür birçok durum olduğu da bilinmektedir. Küçük şehirlerde veya kasabalarda yaşayan LGBTİ çalışanlar, böylesine bir mücadelede yalnız kal-

maktadır. Öncelikle bu durumun açığa çıkmasının hem kendi yaşamları hem de aileleri bakımından yıpratıcı sonuçları olabilmektedir. Mesleki ve sivil toplum örgütlerinin etki alanının dışında olmak, kamuoyu oluşturma gücünün yetersiz olması, dava sürecinde ifşa olmak ve bunun yaratacağı sıkıntılar işini kaybeden bazı çalışanlar açısından dava konusu olmadan noktalanabiliyor.

Öte yandan LGBTİ bireyler iş hayatına başlamadan önce öğrenim yaşamları sırasında maruz kaldıkları sosyal dışlanmaya bağlı olarak eğitim olanaklarının da dışında kalmaktadır. Bir alanda uzman olmanın ya da meslek sahibi olmanın koşulu olan öğrenim sürecinden mahrum kalmak da güvencesizliğin diğer ve LGBTİ bireyler bağlamında ayrı bir boyuttur. Böylece yarı zamanlı, nitelik gerektirmeyen, çoğunlukla belirli

yaş grubunda yer alanların tercih ettiği, esnek hizmet ve üretim alanlarına yönelmeler geçici istihdam olanakları oluşturmaktadır. Niteliği gereği bu tür işlerde sosyal güvenlik haklarından mağduriyet daha yaygın olmakta ve kayıt dışı çalışma sahasında bu türden işler bulunmaktadır. Sosyal güvenlik olanakları sağlayan esnek çalışmaya dayalı iş kollarında ise süreklilik söz konusu olmadığından güvencesizlikle karşı karşıya gelinmekte ve güvencesizliğin yarattığı örneleyici ya da kaygı verici yaşam koşulları LGBTİ bireyleri beklemektedir. Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime bağlı olarak eğitim hakkından mahrum kalan bireyler bir meslek sahibi de olmadıkları için zorunlu olarak güvencesizlikle daha çok yüzleşmektedirler. Çeşitli STK'ların ve üniversitelerin yapmış olduğu "Çalışma Yaşamında LGBTİ"ler konulu araştırmalar söz konusu bu gurbu kapsamamakta ve hariç tutmaktadır. Bu durumun birçok makul gerekçesi de söz konusudur. Bu grupta yer alan LGBTİ'ler bulundukları toplumsal yapının özellikleri gereği kimliğini açık etme konusunda daha büyük korkular yaşamakta ve kimlikleri açığa çıktıklarında kaybedecekleri daha fazla şey söz konusu olduğundan araştırmacıların bu alana ulaşabilmesi de pek mümkün olamamaktadır.

Çalışma yaşamında LGBTİ'ler başlıkları birçok araştırma, kendisine konu olarak

Güvencesizlik bağlamında daha çok araştırmaya muhtaç olan grup, kimlik temelli olarak sosyal dışlanmaya maruz kalıp eğitim imkanlarından ve dolayısıyla profesyonel bir mesleğe sahip olamadığı için güvencesizlikten tüm yönleriyle etkilenen LGBTİ bireylerdir.

ya kamu çalışanlarını ya da hizmet sektöründe çalışan beyaz yakalıları konu etmektedir. Tabii bu alanlarda çalışanlar için güvencesizlik ve esneklik görece daha az söz konusudur. Kamu çalışma alanının kendi özel istihdam güvencesi ve özel sektör hizmet alanında çalışanların sahip oldukları eğitim düzeyleri ve nitelikli meslekleri güvence sağlar düzeydedir. Buna karşın güvencesizlik bağlamında daha çok araştırmaya muhtaç olan grup, kimlik temelli olarak sosyal dışlanmaya maruz kalıp eğitim imkanlarından ve dolayısıyla profesyonel bir mesleğe sahip olamadığı için güvencesizlikten tüm yönleriyle etkilenen LGBTİ bireylerdir.

DOSYA

EVDE BAKIM DÜZENLEMESİ, EMEK VE TOPLUMSAL CİNSİYET¹

Doç. Dr. Betül Altuntaş
Muğla Sıtkı Koçman Üniv.
İ.İ.B.F. Çalışma Ekonomisi ve
Endüstri İlişkileri Bölümü.

Bir toplumda bakıma atfedilen anlam ve bireylerin bakım ihtiyaçlarının karşılanma biçimi toplumun refah modelinin de göstergelerinden birisidir. Örneğin vatandaşlık temelli sosyal hakların güçlü olduğu gelişmiş Kuzey Avrupa ülkelerinin refah modellerinde bakım bir kamu alanı değeri olarak görülür ve kamu kurumları bu yönde hizmet verirler, ancak Güney Avrupa ülkeleri gibi ailenin refahın belirleyicisi olduğu 'aile temelli' refah modellerinde bakım ihtiyacı aile tarafından yani özel alanda karşılanması gereken bir ihtiyaç olarak kabul edilir. Bu modelde kadın aile içinde bakım ihtiyacını karşılar ve aile içindeki rolü bakım rolü ile şekillenir (Moreno, 2006: 377'den aktaran Akkan, 2010: 62). Türkiye'nin refah rejimi de diğer Güney Avrupa ülkeleri ile benzerlik göstermekte ve aileyi temel alan bir refah rejimidir.

Bu bakımdan refah devletlerinin bakım politikaları devlet, toplum, ve ailenin toplumsal cinsiyet ile ilişkisini de belirler. Devletlerin toplumdaki bakım ihtiyacına cevap verme biçimleri devlet, piyasa, aile arasındaki işbölümünü sorumluluk ve harcama dağılımını şekillendirir (Daly ve Rake, 2003'den aktaran Akkan, 2010: 62).

Hükümet son dönemde kadınların işgücüne katılımını teşvik eden bazı politika önlemleri aldı. Öte yandan, yeni bakım rejiminin ailenin kadın üyelerini bakımdan sorumlu bir konuma getirmesi çocuk bakımı ve erken çocuk gelişim hizmetlerinin genel yetersizliği ile birleşince kadınların emek gücüne artan katılımının önünde bir engel teşkil etti. Bugün için yalnızca sosyal bakım politikaları değil, sosyal yardım politikaları da cinsiyet temelli bir nitelik taşıyor (Buğra, 2012: 63). Nitekim Pateman'ın (1988) refah devletinin kadınlarının vatandaşlık statülerinin sosyal yardım alanı üzerinden tanımlanır hale geldiği, cinsiyet temelli bir kurum olduğunu iddia etmektedir ki Türkiye'deki manzarada bu çözümlemeyi haklı çıkaracak niteliktedir (aktaran Buğra 2012: 63).

Açıktır ki bakımı özel alana devreden politika ile kadınların işgücüne katılımlarını arttırmaya hedefleyen politika arasında bir çelişki vardır.

Kısaca bakımı ister çocuk bakımı ister engelli ve yaşlı bakımı olsun aileye bırakıldığı politika seçenekleri, kadının zamanını evde geçirdiği geleneksel kadınlık rolünü pekiştirir niteliktedir. O zaman açıktır ki bakımı özel alana devreden politika ile kadınların işgücüne katılımlarını arttırmaya hedefleyen politika arasında bir çelişki vardır. Ancak, Türkiye istatistiklerinde ilginç olan bu çelişkiye rağmen kadın istihdamı rakamlarında görülen artıştır! Bu durum nasıl mümkün olmaktadır?

TÜİK hane halkı işgücü istatistiklerine göre kentli kadınların işgücüne ve istihdama katılımlarında son yıllarda bir artış vardır. Ancak bu artışı incelediğimizde, özellikle 2010-2012 yılları arasında hizmet sektöründeki artışın önemli bir bölümünü TÜİK'in "Ulusal Ekonomik Faaliyet Sınıflaması"nda yeni bir kategori olarak tanımlanan "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri" oluşturmuştur. Bu kategorinin alt başlıkları şunlardır: İnsan sağlığı hizmetleri, yatılı bakım faaliyetleri ve barınacak

yer sağlanmaksızın verilen sosyal hizmetler². 2011 yılından itibaren TÜİK tarafından, evde bakım hizmeti sunan ve kadınlardan oluşan bu grup, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri altında değerlendirilmektedir. Kuşkusuz evde bakım düzenlemesinde bakım hizmetini sunan kadınların uygulama öncesine kadar evlerinde karşılığı ödenmeyen önemli bir toplumsal rolü yerine getirdiklerini ve istatistiklere girmesiyle beraber yaptıkları işin bir istihdam alanı olarak kabul edildiğini görmekteyiz (Toksöz,2014). Ancak mevcut durum geleneksel kadınlık rolünü pekiştiren politikalarla kadın istihdamındaki artış arasındaki çelişkili ilişkiyi açıklar niteliktedir. Evde bakım düzenlemesi çerçevesinde, ailesindeki yaşlı ya da engellilere bakan kişiler (kadınlar) çalışıyor olarak istatistiklere yansımaktadır. Düzenlemeye göre bakım aylığı bakımı sağlayan kişiye ödenmektedir; ancak aynı düzenleme evlerinde 7 gün 24 saat çalışan bu kişilere Türkiye'nin imzaladığı ILO sözleşmelerinin aksine çalışma süresi, bakım sigortası, emeklilik, izin gibi kısaca çalışan olmalarının gerektirdiği diğer hakları sağlamamaktadır. Bu noktada evde bakım hizmeti veren emekçilerin çalışma yaşamlarını uluslararası standartlara taşıyacak koruyucu yasal düzenlemelerin sağlanması gerekmektedir.

Her ay verilen bakım ücreti kadınların ev içi bakım rollerini daha da güçlendirmekten öteye gidememektedir. Kadınların bakım verenler olduğu kabulüyle

pratiğe aktarılan politika uygulamaları, kadınların dezavantajlı koşulları üzerinde herhangi olumlu bir etkiye sahip değildir. Kadınları güçlendirmekten ziyade bağımlı kıldıkları koşulların sürdürülmesine neden olmaktadır. Ödemeler, sunulan bakımın ücreti niteliğinde değildir. Yani bakım bir çalışma bir iş olarak kabul edilmemektedir. Bu durumda, literatürde, kadın emeğinin görünürleşmesi, evde sunulan karşılıksız emeğin metalaşması ve ücretlenmesiyle ilişkilendirilirken, "Bakım Yönetmeliği" ilginç bir durum ortaya çıkartmaktadır. Engelli bakımı, bir yandan özel bakım merkezlerinde metalaşmış, görünür bir emek haline gelmiş, asgari ücreti olan tam zamanlı bir iş haline gelmiştir. Bir yandan, aynı bakım işi evde 'akrabalar' tarafından yapıldığında 'iş' olmaktan çıkmıştır; çalışma koşulları düzenlenmemiş ve sigortasızdır. Dolayısıyla, evde bakım düzenlemesinde, evin özel alanında kadınlar tarafından sunulan bakımın yine iş ve emek kategorilerinin dışında tutulduğu geleneksel kadınlık rollerini pekiştiren bu ataerkilli algıyla sosyal hizmetleri, devletin görevleri arasında yavaş yavaş çıkartarak, bakımı özel sektör ile özel alana devreden neo-liberal tutu-

Her ay verilen bakım ücreti kadınların ev içi bakım rollerini daha da güçlendirmekten öteye gidememektedir.

Bakımın verilmesinde cinsiyet eşitliği gözletilmelidir. Bakım yükünün toplumda adil bir biçimde yeniden dağıtılması önemli bir adım olacaktır.

mun kaynaştığını görüyoruz.

Kamusal sorumluluk alanından hane içine devredilen bakımın, bakıcı olarak yalnızca kadını işaret etmesi, kadınları yalnızlaştıran, eve kapanmalarına neden olan ve üzerlerindeki iş yükünü arttıran boyutlarda bir destek yokluğu yaşamalarına yol açmaktadır. Evde bakım veren kadınlar, çoklu yoksunluk yaşamaktadırlar. Tüm bakım işlerini, çoğu zaman ruhsal, bedensel ve sosyal sağlıklarının bozulmasına rağmen gerçekleştirmektedir.

Bu açıdan bakım hizmetlerinin, evde bakım uygulamasının yeniden düzenlenmesi, evde bakımda hane halkının yalnız bırakılmaması, hem bakanın hem de bakılanın güçleneceği hizmet ve koşulların sağlanmasını içermelidir. Hane-yi güçlendirici hiçbir çalışma yapmadan evde yakınına bakım verenlere sadece ücret desteği vermek yeterli değildir. Sosyal boyutu önceleyen bütünlükçü bir ka-

sosyal hizmetler politikasının olmaması, hizmetin amacına ulaşmasını engellemektedir, oysa uzmanlık isteyen evde bakım hizmeti, hemşirelik ve destek sağlık hizmetleri konusunda dışardan desteği gerekli kılmalıdır. Bu hizmetlerin yanı sıra gündüz/gece bakımı, kişisel bakım/ öz bakım, ev işlerine yardım, bireyin sosyal hayatın gereksinimlerini karşılamaya yönelik sosyal destek sağlayıcı hizmetler örneğin, faturaların ödenmesi, alışverişe yardım ya da sosyal etkinliklere götürülmesini sağlayacak ve benzeri hizmetlerin de geliştirilmesine, gündüzlü bakım desteğine ihtiyaç vardır, oysa mevcut uygulama bu türden sosyal hizmetlerin verilmesinin çok uzağındadır, kadınlar sözü edilen süreçlerin tamamında tek başına sorumluluk üstlenmek durumunda kalmaktadır.

Bu konuya dair hem bakımı, hem istihdamı kucaklayan kapsamlı sosyal politika üretilmesi gerekmektedir. Bakım anlayışının değişmesi ve hane içinde eşitliğin sağlanması, bakım anlayışını sosyal politika düzeyinde tanımlamak, bu yönde bilgi ve bilinç arttırmak ve bakımın bir özel alan meselesi değil, bir toplumsal mesele olarak tanımlanması gerekmektedir.

Çocuk, yaşlı, engelli ve hastalara yönelik sosyal bakım hizmetlerinin, sosyal hak olarak ele alınması, kamu tarafından herkese sağlanması, kapsayıcı bir ka-

musal sosyal bakım altyapısının unsurlarının oluşturulması ve sosyal bakım sektörlerine yatırım yapılması gerekmektedir. Bakımın verilmesinde cinsiyet eşitliği gözletilmelidir. Bakım yükünün toplumda adil bir biçimde yeniden dağıtılması önemli bir adım olacaktır. İhtiyacımız olan yeni ekonomik düzen, bakım imkânları açısından toplum içindeki ve topluluklar arasındaki artan eşitsizlikleri gidermeli; bunu da, bakım yükümlülüğünü özel ve kamusal alanlar arasında ve kadınlar ile erkekler arasında eşitlikçi bir biçimde yeniden dağıtarak gerçekleştirmelidir.

¹ Bu yazı, Betül Altıntaş ve Reyhan Atasü Topcuoğlu (2014) 'Engelli Hakları, Bakım Güvencesi ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı İş Bölümü Çerçevesinde Evde Bakım Hizmeti' 'Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu VI. Bildiriler, Anadolu Üniversitesi, 13-14 Kasım, İstanbul. Petrol İş Yayıncı 119 makalesinden derlenmiştir. Daha geniş bir okuma için söz konusu makaleye bakılabilir.

² Tanımlama alındığı kaynak: (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/DIESS/SiniflamaSatirListeAction.do?surumId=233&kod=Q&ustKod=Q&seviye=1&detay=H&turId=&turAdi=&satirId=2822764>, erişim tarihi: 05.06.2014

Yararlanılan Kaynaklar

- Akkan, E. B. (2010) "Sosyal Hak Talebi Olarak Bakım İhtiyacı", Pınar Uyan Sevmeci, (der) İnsan Hakları İhlali Olarak Yoksulluk, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Buğra, A. (2012) 'Türkiye'nin Değişen Refah Rejimi: Neoliberalizm, Kültürel Muhafazakarlık ve Yeniden Tanımlanan Toplumsal Dayanışma', S.Dedeoğlu ve A. Yavuz Elveren (der). Türkiye'de Refah Devleti ve Kadın, içinde İstanbul: İletişim Yayınları.
- Daly, M. ve Rake, K. (2003) Gender and the Welfare State: Care, Work and Welfare in Europe and the USA, Cambridge: Polity Press.
- Moreno, L. (2006) Süper Kadınlar ve Akdeniz Refahı, içinde Ayşe Buğra ve Çağlar Keyder (der), Sosyal Politika Yazıları, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Pateman, C.(1988) 'The Patriarchal Welfare State' in A.Gutmann (ed), Democracy and the Welfare State, içinde, Princeton University Press, Princeton.
- Toksöz, G. (2014) "Kentli Kadın İstihdamı Gerçekten Artıyor mu?" (<http://bianet.org/bianet/kadin/>) Erişim Tarihi: 3 Şubat 2014).

DOSYA

TOPRAKSIZLIK, GÜVENCESİZLİK, ÖLÜMÜN KİYİSİNDA YAŞAM KAYGISI...

Şehirlere ve köylere ölümün sessizliği sinmiş. Azrail "emir kuluyum" diyor, sorumluluğu atmak istiyor üzerinden. Soma, Ermenek, Çökelek Köyü, Diyarbakır, Ankara, Silopi, Cizre ve daha niceleri yangın yeri. Hangisine düşmüşse ateş, gözleri sonuna kadar açılmış insanların. Konuşuyor o gözler: "Vahşeti gördüm!" Ölümler üst üste görünüyor rakamlara dönüştüklerinde, cinayetler grafik tablosunda yerini almaya hazır metallere dönüştürülüyor öldürdüklerinde.

Çökelek Köyü'nde gezerken, kaybettiğimiz kadınların evleri kafamda dönüp duruyor; öldüklerinin bir gün hatta bir saat öncesinde neler konuşulmuştu? Kavga mı etmişlerdi? Gülüşmüşler miydi hep beraber? Belki de akşam ne pişireceklerini konuşmuşlardı. Bilmiyorum. Ama şundan eminim; hiç biri bugün ölürüm dememişti. Beklenen ölümlerde bile dilin söylemeye çekindiği bu cümle çok uzaktı onlara. Azrail ise hemen yanışlarındaydı.

Soma katliamından sonra bir anneyi ziyaret etmiştik. "Kızım" demişti. "Bizim köyümüzde az biraz tarlamız vardı. Gaynimlarla beraber işlerdik tarlayı. İki eve bakardı o tarla. Yıyeceğimizi o tarladan sağlardık zati. Tamam arttıramazdık ama yetirirdik. Çoluk çocuk hep beraber otururduk sofraya, tok kalkardık. Tamam et yiyemezdik amma bir aradaydık. Tamdık". "Tamdık" dedi kadın. Tamdık, eksildiler şimdi. Aslında hepimiz eksildik. "Sonra..." dedi. "Sonra mazot pahalalandı. Tohum pahalalandı. Fakirleştik iyice. O bize bakan tarla, bakamaz oldu gari. Satmak mecburiyetinde kaldık tarlayı. Aslında düşünüyorum da, o gün ölmüş benim çocuğum." Evet o gün ölmüş. Devletin topraksızlaştırma politikası, o gün öldürmüş onu ve diğerlerini. "Sonra ..." dedi. "Sonra Soma'ya indik, köyümüzden. Ee ihtiyaçlar var, çalışmak lazım. İşte o zaman başladı benim oğlan madene. Başlamaz olaydı. Çaresizlik işte, aç durulmuyor ki. Ahh, nerden bileydim bir lokma ekmeğin çocuğumu öldüreceğini."

Ve Çökelek Köyü'nde bir kayınvalide; "Ah kızım ah! Hiç aklımıza gelmezdi. Yandı evimiz, ocağımız." Acılar... Bu ülkede acılar

Zeynep Yılmaz ERTÜRK
Manisa Eğitim Sen Kadın Sekreteri

ettiliyor insanları... Başka hiçbir yerde bulamadığımız eşitliği ölümlerde yakalıyoruz.

Gelelim işin sistemden kaynaklı yüzeysel analizine. Güvence-siz çalışma en çok kadın emeğini vurur. İş güvencesinin olduğunu düşündüğümüz alanlarda bile kaygan bir zemine yatırılan "iş güvencesi" sadece emeği vurmakla kalmaz yaşamını da sonlandırır rahatlıkla kadını.

Karadeniz'in fındık bahçelerinde üç kuruşa çalıştırılan çoğunluğ Kürt kadınların ve çocukların erkeklerle oranla çok daha fazla tehdit altında olduğunu tartışmaya bile açmıyorum. Açmıyorum çünkü, rakamlara dönüşmüş ölümlerin sayısal dağılımı da diyebileceğimiz istatistikler, net ve tartışmasız bir biçimde durumu ortaya koymaktadır. "mevsimlik", "tarım", "işçisi" bunlardan hangisini ele alırsanız alın, sorunlar yumağına dönüştüğünü göreceksiniz. Hepsini birden ele aldığımızda ise durum daha da vahim bir hal almaktan öteye gitmez. Onların karşısına bir de "güvencesiz", "kadın", "emeği"ni koyduğumuzda köle pazarı tacirlerinin tadına doymadığı iliklerine kadar sömürü, her yanılla, her şeyiyle sömürü, daha fazla sömürü çıkar ortaya.

Mevsimlik tarım işçiliğinde kadın, Platon'un "taklidinin taklidi" dediği pozisyona düşer. İşveren, dayıbaşı, koca, kadın, çocuk sıralamasıyla karşı karşıya kalır. Her nerede olursa olsun "düzeni" devam ettirmek çoğunlukla kadının görevidir. Öyle ya da böyle yemek yenecek, çamaşırlar yıkanacak, çocuklar yıka-

Çoluk çocuk hep beraber otururduk sofraya, tok kalkardık. Tamam et yiyemezdik amma bir aradaydık. Tamdık, eksildiler şimdi. Aslında hepimiz eksildik. Sonra mazot pahalalandı. Tohum pahalalandı. Fakirleştik iyice.

Eskiden çok iyiydik. Hepimizin bağı vardı. Ölenler mevsimlik işçi değildi, köyümüzün insanıydı. Devlet mazota zam yaptı. Kullandığımız tarım ilaçları hep zamlandı. Ama ürünümüzün ederi hiç değişmedi.

nacak ve erkeğe her yönüyle "hizmet" edilecektir. Bir çok iş alanında kadının, erkeğe göre daha az ücret aldığı sır değildir. Ataeril sistemde sermaye sahibi erkek, çalışan erkek ile eşit değildir. Sistem içinde kabul edilen bu anlayışta kadın, sermaye sahibi erkekle hiç eşit değildir. Peki emekçi erkek ile emekçi kadının eşitliğinden söz edilebilir mi? Ortak noktaları olmakla beraber burada da eşitlik beklemek lükstür.

Yaşadığımız coğrafyada farklılıkların aşağılamak için zevkle kullanıldığı ve çeşitlendirildiğini göz önünde bulundurursak her fark daha fazla ötekileştirilip daha fazla sömürülmekten başka bir işe yaramaz. Bütün farklılıklar itina-yla paranoid bir şekilde korku unsuruna dönüştürülür ve aslında gökkuşağı kadar güzel farklılıkların her birinden birer gulyabani oluşturulur. Korku imparatorlukları loş ışığı ve karanlığı sever ve renkler karanlıkta görülmez.

Çökelek'te hayatını kay-

beden kadınların mevsimlik tarım işçisi olduğunu düşündük. Ta ki köye gidip bilgi alana dek. Çökelek köyüne gittik, bir kahvede toplandık ve "erkeklerden" bilgi aldık. Neyse ki sonrasında taziye ziyareti ile kadınlara da ulaştık. Görünen o ki "bir trafik kazasında" kaybettiğimiz kadınlar mevsimlik tarım işçisi değildi. O gün gittikleri yevmiye karşılığında yapılan bir iş değildi. Üzüm bağına gidecekler, asma yaprağı toplayacaklar ve ne kadar toplarlarsa onu kilo başı fiyata göre toptancısına satıp aileye ek gelir elde edeceklermiş. İşvereni olan bir iş değil sizin anlayacağınız.

"Eskiden çok iyiydik. Hepimizin bağı vardı. Ölenler mevsimlik işçi değildi, köyümüzün insanıydı." diyor konuşan köylüler. "Devlet mazota zam yaptı. Kullandığımız tarım ilaçları hep zamlandı. Ama ürünümüzün ederi hiç değişmedi. Hal böyle olunca astarı yüzünden pahalıya gelmeye başladı. Kredi çekenler ödeyemez oldu. Böyle olunca büyük şirketler toprağımıza alıcı oldu. Biz de baş ede-

mayınca satmaya başladık topraklarımızı. Senin anıcen kızım, topramızın saibiymen yabancıysa oluvedik."

Devletin topraksızlaştırma politikasidir katil. Soma'nın, Çökelek'in...Türkü ekilen topraklarda, halay çekirtmeyenler, katildir kadınlarımızın. Nerde bir kadın ölse orada bir barış ölü. Bir güvercin ölü, günün ortasında. Geceye varmadan karanlık olur gün, ölümün soğuk teninde. Ahh! Soma. Ahh Çökelek. Ahh Cizre, Silopi. Ve neresinden kan akıyorsa bu coğrafyanın binlerce "ahh" yükselir. Binlerce ahh alır, katiller.

"Ve kadınlarımız, soframızdaki yeri ö-küzümüzden sonra gelen kadınlarımız." İnce belli, kalem kaşlı kadınlarımız. Ana olunca kutsanarak kuşatılan, yar olunca sadece kara toprakla paylaşılan kadınlarımız. Evlilik içinde bazen gönülsüz, hatta zorla, neredeyse seks işçiliği yapan kadınlarımız. İyelik ekini sonuna ekleyip, mülkiyetimiz haline getirip, kendisine her türlü haksızlığı yapma "hakkı" gördüğümüz kadınlarımız. Şafak sök-mek üzere. Uyanın.

DOSYA

KADINLARIN GÜVENCESİZLİĞE KARŞI ORTAK MÜCADELESİNİ BÜYÜTMEME!

Küçük İsyanlardan Büyük Devrimler Doğacak

Taşeron sağlık işçilerinin güvence mücadelesinin sürükleyicisi kadınlar; Kuşatıldıkları güvencesizliğe karşı, devlet/kamu işvereni/taşeron şirket patronları karşısında emeklerini savundular, savunuyorlar;

Bu mücadele itaat etmesi beklenen "en güvencesizin" toplumsal cinsiyet rollerine başkaldırısı anlamını da taşıdı, taşıyor;

Biliyoruz ki devlete, sermayeye, toplumsal cinsiyet rollerine karşı isyanımız bugün çok daha büyük bir saldırıyla yüzleşiyor, yüzleşecek;

Sağlık alanında çalışma biçimlerinin esnekleştirilmesi, torba yasalarla kadınlara dayatılan kısmi süreli çalışma modelleri ve bu çalışma biçimlerinin gerekçesi olarak gösterilen kadını ailenin içine hapseden gericiilik bizlere çok yönlü güvencesizlik dayatıyor;

Peki bugün farklı kanallarda kadın militanlığını büyüten kamu emekçisi kadınların, taşeron şirket işçisi kadınların mücadelesini sermayenin, ataerkinin, gericiiliğin bütün kalıplarını kıran bir kadın devrimi olarak örgütlemenin vakti değil midir?

Evet tam zamanı!

Sevinç Hocaogulları
SES Genel Merkez Hukuk Birimi

Sağlık hizmetlerinin metalaştırılmasına, sağlık emekçilerinin güvencesizleştirilmesine karşı Devrimci Sağlık İş, SES ve TTB'nin yürüttüğü mücadele, önümüzdeki dönem yürütülecek güvenceli yaşam/güvenceli çalışma mücadelesinin alacağı biçimlere dair bize pek çok veri sunarken, kadın işçilerin mücadelesinin gelişme kanallarına da ışık tutuyor.

Taşeron sağlık işçileri yıllardır yürüttükleri mücadele ile bir yandan "taşeron" çalışmanın nasıl bir yıkım yarattığını gözler önüne sererken, diğer yandan kadrolu, güvenceli çalışma talebini kamuda çalışan taşeronlardan başlayarak işçi sınıfının ortak talebi olarak gündeme getirdi. Yasalarda güvence altına alınan ancak patronların "burada o yasalar geçmez" dedikleri haklarını birer birer kazandılar. Taşeron işçi hareketinin sistem açısından tehlikeli bir gelişme rotasına giren sendikalaşma sürecini çarpıtmak için bir dizi yasal düzenleme yapmak zorunda kalan AKP iktidarı, bir yandan da taşeron işçileri "kadro" vaa-diyle aldatıp oyaladı.

Taşeron sağlık işçilerinin yürüttükleri mücadelede kadın işçiler mücadelenin her zaman sürükleyici halkası oldu. Daha çok temizlik gibi toplumsal cinsiyet rollerine uygun "niteliksiz" işlerde istihdam edilen kadınlar, yenilenen ihalelerle yaşanan hak gasplarının karşısında taşeron patronuna ve kamu işverenlerine karşı taviz vermeyen bir çizginin örgütçüsü oldu. Geleneksel sendikacılığın bürokratik kanallarında kadın militanlığı kendine yer bulamazken taşeronlaştırmaya karşı mücadelenin anlık, fiili gelişen çizgisi, kadın dinamizminin kendini

Geleneksel sendikacılığın bürokratik kanallarında kadın militanlığı kendine yer bulamazken taşeronlaştırmaya karşı mücadelenin anlık, fiili gelişen çizgisi, kadın dinamizminin kendini ifade edebilmesine olanak sağladı.

ifade edebilmesine olanak sağladı. Kötü çalışma koşullarına, işten çıkarmalara ve ücret düşüşlerine karşı mücadele gündemlerinde görüldüğü üzere, kadınların mücadeleye etkin katılımıyla hareketin toplumsal temelleri bir hayli genişledi. Taşeron şirketler aracılığıyla çalıştırılan kadın işçiler mücadeleyi toplumsallaştırırken hapsedilmek istedikleri geleneksel rollerin dışına çıktılar. Taşeron şirketlerce sanki bir lütfmuş gibi işe alınan, ev bütçesine "katkı" sunmak dışında bir misyonu olduğu düşünülmeyen, evde olduğu gibi işyerinde de itaat etmesi beklenen kadınlar sendikal mücadeleye katılımı mücadelesinin öznesine dönüştüler. Bu süreç aynı zamanda kadınların güvencesizliği deneyimlemede erkeklerden daha özgün duyarlılıklara sahip olduğunu da gözler önüne serdi.

Taşeron işçi de olsa erkekler kendilerini patron karşısında ifade edebilecek daha fazla kanallara, olanaklara sahipken, kadın işçilerin medeni durumu dahi işyerindeki konumunu belirleyerek çoğu zaman kadınların baskılanmasına neden olabiliyordu. Boşanmış ve tek başına asgari ücretle çocuk yetiştirmeye çalışan bir kadının patron karşısında direnme olanakları çok sınırlıydı. Yine "giyinme odalarının olmaması" gibi kimilerince sorun dahi edilmeyecek meseleler, işyerinde varlığı yok sayılan kadınların kendilerini saklayarak giyinip soyunmak zorunda kalmaları kadın kimliğine bir müdahale olarak yaşandı, yaşanıyor. Her şirket değişiminde bir beden büyük veya küçük formalarla kadınların idare etmeye zorlanması kadına ve emeğine verilen değerlerimgeleri oldu, oluyor. Taşeron şirket aracılığıyla çalıştırılan kadınlar için süt izni talepe etmek cesaret işi, hamile kalmak ise işten çıkarılma gerekçesi oldu, oluyor. Sağlık alanındaki parçalı istihdam yapısı kadın kamu emekçilerinin ve kadın işçi-

lerin yaşadığı sorunların farklı görünüşlerinde karşımıza çıkmasına da neden oldu, oluyor. Kamu işyerlerinde nadir de olsa bulunan kreşlerden kadrolu emekçiler faydalanabilirken taşeron işçilerin bu haktan faydalanması mücadele konusu haline geldi, gelebiliyor.

Ve yıllarca sanki bu yaşananları kadermiş gibi kabullenen, hastane koridorlarında başı öne eğik gezen kadınlar bir kez başlarını kaldırdıklarında artık bir işçi ve bir kadın olarak varoluşlarına her saldırı bir isyan gerekçesi oldu, oluyor.

Taşeronla karşı kadro/güvence mücadelesinin sürükleyicisi olan kadınlar bu mücadele içerisinde öznelişirken kadın olmaktan kaynaklanan sorunlar güvence mücadelesini besleyen ayrı bir kanal olarak henüz örgütlenilebilmiş değil. E-vet, "henüz" değil. Ancak Maltepe'de, Hacettepe'de, Akdeniz Üniversitesinde, Bakanlık önünde "taşeronu bu topraklardan sileceğiz" diyen kadınların bu yolun taşlarını dizdiğini hep beraber görüyoruz, deneyimliyoruz.

Bugün sermaye iktidarı, kadrolu sağlık emekçilerini güvencesizlik kuşatması altında, fazla (mesai-dışı) çalışma, ücret esnekliği ve aileyle uyumlu istihdam adı altında yarı-zamanlı çalışmaya zorlamaktadır. Gericilikle sarmalanmış sermaye politikalarının emeğimize ve bedenimize yönelik saldırılarına karşı kısmen güvenceli "kadro"lumuzdan daha güvencesiz "taşeron" işçiyi güvence mücadelemizi bir varoluş mücadelesi olarak yürütmek zorunluluğuyla karşı karşıyayız.

Bu mücadelede herhangi bir talep, kimi yerde kreş, kimi yerde mobbinge karşı başkaldırı, kimi yerde taşeron kadın işçilere yönelik baskılara karşı direniş, işyeri kadın meclisleri, isyanının her biçimi, her eylemi, her örgütü yolumuzu açacak. Gericisini sermayenin iktidarı düşsün...

DOSYA

Betül Öztürk

Ankara Eğitim Sen 1 No'lu Şube Üyesi

BİZE DÜŞEN: GÜVENCESİZLİK KUŞATMASINI KIRMAK!

Ataerlik-cinsiyetçi iş bölümü ilkel toplumdaki bu yana bütün üretim biçimlerinde kadın ve erkeğe ayrı roller tahsis eder. Bu işler kadınlık ve erkekliğin biyolojik anlamından öte, tarihsel ve toplumsal bir anlamla yüküdür. Ataerlik ilişkilerin kapitalizme sunduğu en önemli avantaj da kadınlarla erkekler arasındaki eşitsizlikleri doğallaştırmasıdır.

Bu açıdan kadın emeğinin kapitalizm için iki anlamı vardır: Birincisi, ev içinde ücretsiz köle olması ve iş gücünü yeniden üretmesi. İkinci, ihtiyaç halinde evin dışında ücret karşılığı çalışmasıdır. Elbette bu çalışmanın da koşulları vardır; ucuz emek olacak, esnek olacak ve kolay manipüle edilebilecek, yani istediği zaman işten çıkarılacak, istediği zaman sermayenin belirlediği koşullarda çalıştıracak.

1970'lerin sonlarından itibaren temel hizmetlerin piyasalaştırılması, doğanın metalaştırılması ve rantı dayalı kent politikaları; kadınları yoksullaştırıp mülksüzleştirirken, emeğin dünya çapında değersizleştirilmesi, kadınları ucuz ve güvencesiz işçiye dönüştürdü, kadın emeği ucuz işgücü politikalarının temelini oluşturdu. Bu güvencesizlik politikaları, erkek egemen gerici iktidardan beslenerek kadınlarla erkekler arasındaki eşitsizliklerin daha da derinleşmesini sağladı.

1980'ler ile birlikte bir taraftan taşeron, sözleşmeli, kayıt dışı, sendikası, esnek ve güvencesiz çalıştırma saldırısı altında kadın emeği sürekli ucuz işçi olarak değersizleştirilirken, eğitimden sağlığa, çocuk bakımından yaşlı bakımına kadar bütün sosyal hizmetlerin paralı hale getirilmesi, geleneksel ataerlik

“**Kadın emeğinin kapitalizm için iki anlamı vardır: Birincisi, ev içinde ücretsiz köle olması ve iş gücünü yeniden üretmesi. İkinci, ihtiyaç halinde evin dışında ücret karşılığı çalışmasıdır.**”

kadınlık rollerini pekiştirdi. Neoliberal kapitalizm, ücretli bir işte çalışsın ya da çalışmasın bütün kadınların ücretsiz emek yükünü ağırlaştırarak, bütün kadınları daha fazla ev kadını haline getirdi. Ev işleri kadınların varlığını tanımlarken, ev işinin uzantısı olan bazı işlerin kadın işi olarak tanımlanması da kadın emeğini daha da ucuzlattı. Sosyal hakların sadece az sayıdaki güvencesiz ve çoğu erkeklerle ait işler üzerinden tanımlanmasıyla birlikte, güvencesiz, kayıt dışı işlerde çalışan kadınlar sosyal güvenlik sisteminin dışında bırakıldı.

Sermayenin, neoliberalizm ile gerici iktidarı ve cinsiyetçiliği sentezleyen saldırı stratejisiyle kadın emeği güvencesizleştiriliyor!

Türkiye’de de neoliberal ilkeler çerçevesinde yürütülen dönüşüm sürecinin, sermaye lehine yerleşiklik kazanmasının önderliğini yürüten AKP iktidarı, ataerlik sistemin bekası için kadın emeğinin ve bedeninin denetim altına

alınmasının güvencesi oldu, bu açıdan AKP muhafazakârlığı, neoliberalizmin ihtiyaçları ile örtüşen özgün bir anlayışa sahiptir. AKP, bir taraftan kadın emeğinin esnek ve güvencesiz varlığını daim kılmak için “Ulusal İstihdam Strateji Belgesi”, “Aile ve Dinamik Nüfusun Korunması Paketi” gibi yasal düzenlemelerle saldırırken, diğer taraftan da kadının en önemli varlık nedenini “namus, iyi eş, iyi anne, kutsal aile” gibi ataerlik ve gerici değerlerin basıncı altında yeniden tanımlıyor. Böylece kadının ev içindeki konumunu tehlikeye atmadan, yani yemeği yaptırıp, çocuğa bakarak ev içindeki konumunu yaşamın tüm alanlarında geçerli olan tek konum haline getiriyor. Aynı şekilde doğum ve annelik bahanesiyle (özellikle kamu çalışanı kadınların) yanı sıra zamanlı çalışma biçimlerini sınıfın bütününe yaymayı ve yasal güvence altına almayı hedefliyor.

AKP iktidarının neoliberalizmle gerici iktidarı harmanlayan “fıtratınızda var, kadın erkek eşit değildir”, “en az 3 çocuk yapın”, “her kürtaj bir Uludere’dir”, “şiddet yok algıda seçicilik var...” gibi kadın bedeninin, doğurganlığının ve cinselliğinin denetim altına alınmasına yönelik politikaları, kadın emeğinin değersizleştirilmesinin de anahtarı haline geliyor. Gerici, cinsiyetçi politikalarla birlikte güvencesizliğin kadın üzerindeki kuşatması daha da artıyor.

Yani bugün kadınlar için güvencesizlik hem işçi sınıfının bir parçası olarak sermaye egemenliğinin, hem de erkek

“**Sermayenin, neoliberalizm ile gerici iktidarı ve cinsiyetçiliği sentezleyen saldırı stratejisiyle kadın emeği güvencesizleştiriliyor!**”

egemenliğinin her türlü saldırı biçimi karşısında savunmasız ve haklarından arındırılmış olma halidir, bu yüzden AKP iktidarı döneminde neoliberalizmin sermaye gerici iktidarı, dinsel gerici iktidarı, erkek egemenliği gibi unsurlarla harmanlanan kadın emeğine ve bedenine yönelik saldırılarını, yeni üretim ve çalışma biçimleriyle giderek etkisizleşen geleneksel sendikal mücadele yöntemleriyle değil; geleneksel aşan, fiili meşru direniş ve örgütlenme çizgisiyle göğüsleyebiliriz.

Bize düşen, sermayenin kadın emeğine ve kadın bedenini denetim altına almayı çalışan saldırıları karşısında, “Evde çok işiniz var ama çalışabilin diye, size esnek çalışma icat ettik” propaganda-sına ve programına karşı mücadele etmektir. Bize düşen, eğitimden sağlığa, çocuk bakımından ev işlerine kadar yeniden üretim alanları diye tariflediğimiz alanların piyasalaştırılmasına ve gerici kadın düşmanı politikalarla geleneksel kadınlık rollerinin pekiştirilmesine karşı, mücadelenin birliğini kurma zorunluluğudur.

DOSYA

KADINLARI DAHA FAZLA İSTİHDAMA KATMANIN YOLU YARI ZAMANLI VE ESNEK ÇALIŞMA DEĞİLDİR!

AKP Hükümeti daha önce "kadın istihdam paketi" olarak topluma 'müjde' olarak sunduğu düzenlemeleri sermaye ile uzlaşmadığı için revize etmiş ve 2015 Ocak ayında "Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Programı" adıyla tekrar kamuoyunun gündemine getirmişti. AKP Hükümeti 2015 yılında gerçekleştirmediği, kadınlara esnek ve güvencesiz istihdamı dayatacak yasa tasarısının doğum izni ve yarı zamanlı çalışma ile ilgili maddeleri 64. Hükümetin 2016 eylem planında hayata geçirilmek üzere bu kez "Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" adlı yeni bir torba yasa ile Meclis Genel Kurulu gündemine getirerek yasalaştırdı.

AKP hükümeti 13 yıl boyunca ucuz iş gücü sağlamaya yönelik yeni nüfus politikalarını kadın bedeni ve emeği üzerinden şekillendiren politikaları hayata geçirmeye çalıştı. Hükümet yetkilileri tarafından sıkça vurgulanan "en az üç çocuk" söylemiyle topluma verilen mesajların devamında Kadın ve Aile Sorumlu Bakanlığın adından "kadın" kelimesi çıkarılarak "Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı" oluşturuldu. Güvenceli-esneklik ilişkisiyle sunulmuş olsa da 2011'de açıklanan ulusal istihdam stratejileri belgelerinde çalışma yaşamında kadınlar için; kısmi süreli çalışma, geçici süreli çalışma, özel istihdam büroları aracılığıyla çalışma, çağrı üzerine çalışma, evden ça-

lışma vb. yeni çalışma biçimleriyle ortaya çıkan tablo bugünün sinyali vermektedir.

Öncelikle şunu belirtmek gerekiyor ki; AKP iktidarının, sendikalar, emek ve meslek örgütleri başta olmak üzere, yasadan birebir etkilenen kesimler ve bu kesimlerin temsilcilerinin, hatta gerekli meclis komisyonlarının dahi görüşünü almadan, birbiriyle alakasız düzenlemeleri bir torbaya doldurup adeta oldu bittiye getirdiği yasa yapma alışkanlığı 13 yıllık antidemokratik yönetim geleneğinin basit bir örneğidir.

KESK Kadın Birimi

Yasada yer alan düzenlemeler daha önce kadınlara 'müjde' olarak sunulan "Ailenin Ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması" programının peyderpey yasalaştırılmasından ibarettir. AKP, kadınlara esas görevinin aile içinde konumlan- dırılması olduğuna ilişkin ideolojik anlayışını geçirdiği maddeler ile yaşamın içinde pratikleştirmekte, kadınlara ücretli emek gücü içinde eğreti bileşen haline getirerek kadın emeğinin değerini daha da ucuzlatmaktadır.

Yasada yer alan düzenlemeler ile sermayenin ana yönelimi olan esnek ve güvencesiz çalışma, doğum ve annelik izni bahanesiyle kadın emekçilerden başlayarak temel çalışma biçimi haline dönüştürülmek isteniyor. Yarı zamanlı çalışma ile kadınlar çocuk bakma bahanesiyle aile içinde konumlandırılıp eve hapsedilmek isteniyor.

Doğum ve annelik gerekçesiyle kısmi ve yarı zamanlı çalışma kadınlar için bir tercih olarak sunulsa da durumun bir süre sonra zorunluluğa dönüştürülmesi, esas olarak çalışma yaşamından kadınların tasfiyesi amaçlanıyor.

Yarı zamanlı çalışmanın yaygınlaşması kadın işçiler için eksik sigorta primi ve

Yasada yer alan düzenlemeler daha önce kadınlara 'müjde' olarak sunulan "Ailenin Ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması" programının peyderpey yasalaştırılmasından ibarettir.

düşük ücret anlamına gelmekte, kıdem tazminatı ve diğer haklarını olumsuz etkilemektedir, AKP bu sorunu şimdilik ücretin kalan yarısı ve sigorta primi için işsizlik fonunu garanti göstererek çözeceğini söylemektedir, sermayeye hiç bir yük getirmeden emekçilerin ücretlerinden kesilerek elde edilen fondan kadınlara ödenecek olan ücret bir lütuf gibi sunulmaktadır.

Yasada yer alan yarı zamanlı çalışma ile sonraki torba yasalarda yasalaşmayı bekleyen özel istihdam büroları ile geçici iş ilişkisi kurmanın da önü açılacaktır. Kölelik şartlarının 21.Yüzyıl koşullarına göre yeniden düzenlendiği özel istihdam büroları kadın emekçiler için daha ağır koşullarda, çok daha düşük ücretlerle, sendikası ve güvencesiz çalışma anlamı taşımaktadır.

Diğer taraftan her fırsatta müjde olarak sunulan yarı zamanlı çalışma düzenlemesi ile süt izni fiili olarak kaldırılarak, yarı zamanlı çalışma zorunlu kılınmaktadır. Kamuda çalışan kadınların mali ve sosyal haklarında hiç bir kayıp yaşanmayacağı iddia edilse de uzun vadede kıdem alma, terfi, nitelikli işlere getirilerek yükselme imkânının ortadan kalkması ve emeklilik hakkının kaybedilmesi tehlikesi açıktır. Ayrıca kısmi zamana sıkıştırılan yoğunlaştırılmış çalışma ile kadınlar daha fazla mobbinge maruz kalmayla yüz yüze bırakılacaktır.

Yasada doğum sonrası analık izni süresi sonunda kadın kamu emekçisinin süt izni olmaksızın analık izni bitiminden başlatılmak üzere ilk çocuk için 2 ay, ikinci çocuk için 4 ay, 3 ve sonrası doğumları için 6 ay olmak üzere, doğum izni sonrası çocuk sayısına göre kademelendirilmiş yarı zamanlı çalışma süresi tanımlanması AKP'nin gerici politikalarıyla öz-

Yasanın amacı belirtildiği gibi kadınların doğum ve annelikten kaynaklı hak kayıplarının önlenmesi ve kadın istihdamını arttırmak değildir, aksine AKP hükümetinin asıl amacı kadınların var olan kazanılmış haklarını da gasp etmektir.

deşleşmiş 'en az üç çocuk' söyleminin yaşamsallaştırılmasına dönük bir uygulamadır.

Ayrıca yasada düşük ücret, tamamlayıcı prim uygulaması ve ev içi işler nedeniyle kayıt dışı çalışan milyonlarca kadın kapsam dışı bırakılmıştır.

Yasanın amacı belirtildiği gibi kadınların doğum ve annelikten kaynaklı hak kayıplarının önlenmesi ve kadın istihdamını arttırmak değildir, aksine, yıllardır Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 183 No'lu Anneliğin Korunması Sözleşmesi'ni imzalamaktan imtina eden AKP hükümetinin asıl amacı kadınların var olan kazanılmış haklarını da gasp etmektir.

Eğer kadın istihdamı gerçek anlamda artırılmak isteniyorsa yapılacak ilk şey bakım sorumluluğunun kadınların omzundan alınması, bu sorumluluğun devlet-erkek ve işveren tarafından paylaşılmasının sağlanmasıdır.

Eğer kadın istihdamı gerçek anlamda artırılmak isteniyorsa; işyerlerinde ücretsiz, nitelikli, gerektiğinde 24 saat açık olabilecek ve anadilinde hizmet üretecek kreşler açılmalıdır.

Eğer kadın istihdamı gerçek anlamda artırılmak isteniyorsa, esnek ve güvencesiz çalışma biçimlerini yaygınlaştırmak yerine; tam istihdamlı güvenceli çalışmanın sağlandığı, grevli toplu sözleşme hakkının hayata geçirildiği yasal düzenlemeler bir an önce hayata geçirilmeli ve kadın emekçilerin insan onuruna yaraşır çalışma koşullarına kavuşmasının önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır.

RÖPORTAJ

Meliha Beysülen
Tüm Bel Sen Genel Kadın Sekreteri

DOÇ.DR BETÜL YARAR* İLE TOPLUMSAL BARIŞI VE SÜRECİ KONUŞTUK

Türkiye halklarına bir yandan tek adamlık ve diktatörlük dayatılıyor, Kürtlere karşı bir savaş konsepti yürütülüyor, tankla, topla abluka altına alınan sivil yerleşim alanlarında siviller ölüme terk ediliyor ve insanlar katlediliyorlar. Öte yandan hakikatler çarpıtılıyor, algılar yanlış yönlendiriliyor. Bu süreci nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye ve Ortadoğu ağır savaş koşullarının, savaş politikalarının egemen olduğu bir dönemden geçiyor. Otoriter bir rejimin daha belirgin bir şekilde hâkim olduğu yeni bir süreçten geçiyoruz. Aslında Türkiye'de siyasi tarih açısından baktığımızda, otoriter eğilimler her zaman güçlüydü, 2000'li yılların başlangıcında demokratik açıdan kısmi bir rahatlama olduysa da son sekiz yılda tekrar otoriter eğilimlerin güç kazandığını gördük. Bu koşullarda hükümetin otoriter politikalarının ve kullandığı zor güçlerinin tek hedefi Kürtler değil, bence bütün demokrasi güçleri. Onları geri püskürtmek için hukuksuz bir temelde pek çok cebri fiil gerçekleştiriliyor. Tabii ilk hedef örgütlü Kürtler, bu durumun Kürtlerin siyasal talepleriyle doğrudan ilişkisi var. Hükümet Kürtleri kendi içinde iyi Kürtler, kötü Kürtler şeklinde ayırarak, kendi politikalarına destek olan bir kesimi de yanında tutuyor. Etnik motifleri olsa da egemen politikalar

esas olarak belirli bir siyasal anlayışa karşı yürütülüyor. Zor bir süreçten geçiyoruz, demokrasinin gerilemesi ve demokratik güçlere karşı baskının ve hukuksuzluğun öne çıktığı bir dönem.

Akademisyenler olarak bir bildiri yayınladınız. Bildiri amacına ulaştı mı?

İlk soruyla başını kurarak cevap vermek isterim bu soruya da. Otoriter demiştik ama rejim gittikçe totaliterleşiyor. İstenden başkanlık sistemini, yani "Türk usulü başkanlık", güçler ayrılığını değil, totaliter bir rejimi temel almak istiyor ve buna karşı her türlü muhalefetin önü kesilmek isteniyor. Dolayısıyla başkanlık sistemine karşı muhalif ve alternatif politika üreten her kesim hedef durumunda. HDP ve Kürtlerin demokratik özerklik politikası, bütün Türkiye halklarına önerilmiş, kendi içinde Kürt sorununun da çözümünü barındıran demokratik bir çerçeve. Merkezi devlet karşıtlığına veya ayrı bir devlet arayışını hedeflemiyor. Ama otoriter veya totaliter bir rejim yerine, yerel ve yerinden yönetimi esas alan, yerel toplulukların, bireylerin, mahallelilerin, kadınların, gençlerin katılımını esas alan bir önerme. Etnik veya dini inanç farklılıklarını sorun o-

larak görmeyen, zenginlik olarak gören bir yaklaşım. Onları sadece kültürel değil siyasal olarak da tanıyan ve yönetim sürecinde onlara söz vermeyi hedefleyen bir yaklaşım. Örneğin HDP bunu önermişti. Aslında bu öneri temelinde de insanların ilgilerini ve beğenilerini toplamayı başardı. Aslında 7 Haziran'da tüm bunları tartışabilir bir demokratik ortamın yükselişine tanıklık ettik. Toplumda barış isteğinin yükseldiğine tanık olduk. Ancak tüm bu süreç hükümet politikaları ve ortadoğu'daki dinamiklerin etkisiyle ters yüz oldu. Bütün bu olanları birlikte ele almak gerekiyor.

Akademisyenler bu bildiriyle demokratik güçlerin yanında yer aldı aslında ve hedef haline geldi. Bildiri toplumsal olarak karşılık buldu. Yaklaşık olarak 2100 imzaya ulaşıldı. Bu sayı akademisyenler arasında azımsanacak bir rakam değil.

Ayrıca daha sonra yaşananlar üzerine inanılmaz bir toplumsal ve uluslararası destek de aldı bildiri. Bütün bu dinamikler aslında otoriter güçlere karşı, demokratik güçlerin buluşma arzusuna işaret ediyor. İmzacı akademisyenler, farklı görüşlere sahip olmakla beraber, barış arzusunda ortak refleks gösterdiler. Egemen savaş politikalarına dur demek ihtiyacı duydular. Egemen rejim temelinde yönetilmesine karşı refleks gösterdiler. Giderek derinleşen hukuksuzluktan duydukları rahatsızlık tepki gösterdiler. Her gün sayıları artan ölüm haberlerinden duydukları rahatsızlıkla imza attılar. Bildirinin amacı bu refleksleri ortaya çıkarmaktı. Benim açımdan bildiri bu öneme sahip. Gerçekten de korku eşliğinin aşılmasına da yol açtı. Barış yanlısı olan kesimlerin bir araya gelmesine vesile oldu. Biz bu ülkenin vatan-

HDP ve Kürtlerin demokratik özerklik politikası, bütün Türkiye halklarına önerilmiş, kendi içinde Kürt sorununun da çözümünü barındıran demokratik bir çerçeve. Merkezi devlet karşıtlığına veya ayrı bir devlet arayışını hedeflemiyor.

daşlarıyız ve bu politikaların yarattığı sonuçlarla muhatap oluyoruz. Dolayısıyla bu ülkede yürütülen politikalara itiraz etmek, eleştirmek demokratik bir hak. Ama elbette bu bildiriyi yükselten bir de hükümetin ve Cumhurbaşkanı'nın önlenemez tepkisi oldu. Çok sertti. Tahammülsüzlüğün seviyesini çok açığa vurdu bu sert tepkiler. Belki bu tepkiler olmasaydı metin bu kadar etkili bir toplumsal karşılık bulmayacaktı.

Karşılaştığınız şiddet dilini nasıl yorumladınız?

Bildiri hükümet nezdinde bir infiale yol açtı. Son zamanlarda koro halinde söz söyleyen aynı aktörler hızla devreye girdiler; yandaş medya, mafya güçleri hükümet politikalarına paralel açıklamalar ve beyanlarıyla tepkilerini gösterdiler. Sedat Peker'in o süflü açıklamaları herhangi bir tepki görmezken, demokratik hakkını kullanan ve temelde barış isteyen, şiddetsizlik çağrısı yapan akademisyenlere büyük bir saldırı geliştirildi. Ardından YÖK ve rektörler harekete geçtiler. Aslında anti demokratik bir işleyişin nasıl kurumsallaştırılmış olduğunu gözlemlemek için örnek bir vaka oldu yaşanan. Dolayısıyla bu gruplar ve kurumlar temelinde hukuksuz bir süreç yürütülüyor.

Muhafazakârlık, otoriterlik, diktatörlük dayatmalarına ve sivilleri hedef alan savaş politikalarına rağmen toplumsal refleksin cız olmasını nasıl yorumlarsınız?

Türkiye toplumu örgütlü bir toplum değil. Kürt halkı 1980'lerden itibaren

“Türkiye toplumu, örgütsüz bir toplumun yapacağı şekilde sessiz kalıyorlar ne yazık ki. Tabi bunda Türkiye siyasetinin ve kültürünün derinlerine sinmiş milliyetçi duyguların da etkisi var.”

farklı bir siyasallaşma sürecinden geçti ve örgütlendi. Türkiye toplumu tarihsel olarak bu noktada değil. İnsanlar aslında vicdanen rahat değil, ama nasıl tepki göstereceklerini de bilmiyorlar. Örgütsüz bir toplumun yapacağı şekilde sessiz kalıyorlar ne yazık ki. Tabi bunda Türkiye siyasetinin ve kültürünün derinlerine sinmiş milliyetçi duyguların da etkisi var. Yani popüler kültür çelişkili tepkileri içinde barındırır. Milliyetçilik bir yanda, toplumsal vicdanlar ve barış arzusu öte yanda. Aslında bunların çelişkisi sokulmadan barış temeline çekilmesi mümkün. Farklı kimliklerin özgürlüğüne kastedilmediğini, tam aksine bunların birlikte barış içinde yaşamasının esas özlem olduğunu; ya da demokratik özerkliğin devletin yok olması değil, yata bir yönetim ilişkisi arayışı olduğunu ifade etmek gibi. Toplumun bir siyasal liderliğe ve örgütlülüğe ihtiyacı var, bu duygulara siyasal açıdan barış ve demokrasi yönünde yön verecek bir liderlik. Ama Türkiye’de böyle bir liderlik de yok ne yazık ki. HDP bir dönem bunun öncüsü olacak söylemler geliştirdi. Onu da kriminalize ederek topluma bağı

kesmek istediler. CHP’nin de kendi tabanıyla kurduğu ilişkide net bir politikası olduğunu söyleyemeyiz. Dolayısıyla toplumsal refleks siyasal bir kanal bulamadığında, çeşitli patlamalar yaşanır. İçer patlamalar, dışı patlamalar... Gezi süreci böylesi bir patlamaydı. Kısım bu bildiri de toplumsal ve siyasal sınırlarına değdi. Bu patlamalar siyasal bir örgütlülük üzerine oturmuyorsa devam ettirmek zorlaşır.

Bir de kapitalizmin içine gömülmüş toplumsal bir yapı var. Geçim derdi, kredi borcu, vs. Ağırlaşan bir ekonomik kriz sürecinin insanları geçim derdine gömüğünü ve bunun da barış ile ilişkisinin siyasal açıdan kurulmadığını söylemek zorundayım. Bu durum da insanları a-politikleştiriyor. Tüketim kültürü içine gömüldük boğazımıza kadar. Bütün bunlar insanları duygusal tepkilere yol açan vicdani meselelerini çabuk unutmaya, gündelik yaşamın akışı içinde görmezden gelerek veya unutarak olanlarla baş etme yolunu seçmelerine yol açıyor. Devlet aslında bütün toplumsal sorunları ailenin sırtına yüklemiş durumda. Dolayısıyla çözüm arayışlarında hala çok tıkanık bir toplumsal yapıyla

karşı karşıyayız. STK’lar ile halk arasında derin mesafeler var. Toplum kendi sorunlarını kendi kendine çözmeye terk edilmiş durumda. Savaş ve üretilen korku bu konjonktürü daha da ağırlaştırıyor.

Suruç’tan bu yana yaşanan tüm katliamlardan sonra nasıl bir barış olabilir?

İşin en zor yanı “Nasıl bir barış? Barış hala mümkün mü?” sorusu aslında. Tabi ki bu süreç Türkiye toplumları arasında bir kırılma da yaratıyor. Fakat unutmamak gerekir ki bu savaşı yaratan ve yürüten Türkiye halkları değil. Türkiye toplumu 7 Haziran’da barış istediğini açıkça ortaya koydu. Esas olarak egemen güçlerin, milliyetçi refleksleri kaşıyarak savaş konseptini devreye soktuğunu unutmayalım. Bu savaş Türkiye halkları arasında olan bir savaş değil. Barış aslında içinde mücadeleyi de barındıran bir süreç. Kürt sorunu daha önce de denemiş olan bu savaş yöntemiyle çözülmmez. Bunu bence taraflar da biliyor. Bu açıdan daha fazla insan ölmeden barış görüşmeleri başlamalı. Dünyadaki örnekler bakarak, temel siyasal talepler ve demokratik haklar anayasal güvence içine alınarak barış sürecine dönmek gerekiyor. Şu anda bir belirsizlik içinde gibi görünüyoruz. Müzakerelere sürecine dönmek de, çok daha kötü bir rotaya gitmek de ihtimal dahilinde. Ortadoğu’daki dengeler bu açıdan çok belirleyici. Nitekim Suriye’de başlayacak çatışmazlık süreci, hükümetin yönlemlerini yeniden gözden geçirmesini gerekli kılabilir. Ama bu belirsizlik duygusunu da asıl yaratan iplerin hep sıradan insanlar dışındaki büyük güçlerin elinde olması.

** Doç. Dr. Betül YARAR Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü*

Melika Beysülen

GÜNDEM

Prof. Dr. Necla Kurul
AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi

SAVAŞ İKLİMİNDE AKADEMİSYENLER BİLDİRGESİ

Uzunca bir süredir Suriye savaşını hem etkileyen hem de bu savaşın sonuçlarının etkisi altına giren Türkiye’de, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve AKP, dış politika kadar iç politikada da sıkışmıştır. Başkanlığın önünü keseceğini düşündüğü 7 Haziran 2015 Genel Seçim Sonuçlarını da yok sayarak demokrat muhafazakârlık kılığında hızla sıyrılıp milliyetçi-muhafazakâr sağ gömleğini giymekte hiçbir tereddüt yaşamamıştır. İktidar, canlı bomba olasılığı olan İŞİD’li isimlerin ellerindeki listede yer almasına rağmen ciddi bir güvenlik zaafiyeti nedeniyle ne Suruç ne de Ankara katliamını engelleyemediği gibi, bu katliamlar hakkında kamuoyunu rahatlatacak açık ciddi bir soruşturma da yürütmemektedir. Aksine Osmanlı-Türk Devlet yönetimi geleneğinin soğuk bakışları arasında, “barış güvercinlerini” mahkûm etmeye kalkışmışlardır. Alman gezginlerinin öldüğü İstanbul Sultanahmet katliamı da, öncekiler gibi siyasal iktidarın “DAİŞ ve PKK terörüne lanet” söylemleriyle atlatılmıştır. Kimilerine göre AKP devletleşmiş; kimilerine göre de devlet AKP’yi ele geçirmiştir. Her ne olmuş olursa olsun, belli sermaye grupları, devletin derin güçleri ve toplumun en gerici ve ırkçı

kesimlerini temsil eden siyasal örgütlerin yanı sıra gelişmiş, siyasal iktidar, Kürt illerinde 1990’ların çok ötesine giden açık şiddet politikalarına başvurmaktan çekinmemiştir.

Yok sayılan seçimler ve Kürt hareketinin dâhil olduğu her alana dönük şiddet dolu saldırıların ardından öz yönetimlerin ilan edildiği ve hendekler yoluyla hâkim siyasal aygıtların toplumsal alanlara girişine izin verilmediği bölgelerde başta olmak üzere gerilimler artmış ve çatışmalar hızlanmıştır. Kürtlerin yoğunlukla yaşadığı ve hem 7 Haziran 2015 hem de 1 Kasım 2015 Genel Seçimlerinde AKP’ye nerdeyse hiç şans bırakmayan belli bazı il ve ilçelerinde çatışmalar yoğunlaşarak bugüne kadar taşınmıştır. Bu il ve ilçelerin bir kısmında darbe yıllarından bile daha katı, uzun süreli sokağa çıkma yasağı kararları alınmış ve bu yasaklar sivililerin hayatlarını olağan akışında sürdürmelerini imkânsız hale getirmiştir. Bütün bu olaylar sırasında çok sayıda çocuk, yaşlı ve kadın olmak üzere sivil hayatını kaybetmiştir. Basına ve medyaya yansıdığı kadarıyla, sivil ölümleri herhangi bir çatışmayla alakalı olarak de-

Demokratik siyasetin bittiği yerde 'konuşan şiddetin' faturasıdır bu! Ortak masanın etrafında konuşamayan insanların, mülk ve meta düzeninin, insanlığa yaşattığı bir barbarlıktır bu!

ğil, bu sivililerin sokağa çıkma yaşağına rağmen çeşitli sebeplerle sokakta bulunmaları dolayısıyla güvenli güçlerinin ateş etmesi sonucu gerçekleşmiştir; bu şekilde sokakta öldürülen sivililerin cenazeleri bile sokağa çıkma yaşağı nedeniyle günlerce sokakta kalmak zorunda kalmıştır. O kadar ki sokaklarda günlerce bekleyen cenazelerin önüne geçilemek amacıyla "Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliği"nde değişiklik yapılmak zorunda kalmıştır. Şimdi siyasal iktidarın 'başarı' olarak göstermeye çalıştığı sahnede olanlar; yakılmış ve yıkılmış, bombalanmış şehirler, gözyaşları içinde göçe zorlanmış on binlerce insan, binleri aşan sivil ve görevli ölümleri, kimileri yakılmış tanınamayacak haldeki cenazelerdir. Demokratik siyasetin bittiği yerde 'konuşan şiddetin' faturasıdır bu! Ortak masanın etrafında konuşamayan insanların, mülk ve meta düzeninin, insanlığa yaşattığı bir barbarlıktır bu!

Söz konusu sokağa çıkma yasakları ve başta çocuklar olmak üzere silahsız sivililerin hayatını kaybetmesi hem yurt içinde hem yurt dışında pek çok tepki çekmiştir. Sokağa çıkma yasaklarının hukuka aykırı olarak alındığı pek çok hukukçu tarafından çeşitli araçlarla ifade edilmiştir. Yargıç ve Savcılar Birliği'nin (YARSAV) 23 Aralık 2015'te yaptığı "E-şitlik, Özgürlük ve Kardeşlik Türkiye'si için Çağrı" başlıklı basın açıklaması verilen bu tepkilere örnek olarak gösterilebilir. AIHM sokağa çıkma yasaklarının yol açtığı hak ihlallerinin sona erdirilmesi amacıyla kendisine 29 Aralık 2015 tarihinde yapılan tedbir talepli başvuru sokağa çıkma yaşağı bulunan bölgelerdeki durumun ciddiyetinin çok ağır olduğunu tespit etmiştir. Buna rağmen Türkiye hükümetinin sivililerin yaşam hakkını korumak için gerekli adımları atacağına inanan AIHM başvuruyu reddetmiştir. Ancak hükümetin hiçbir adım atmaması üzerine AIHM, 16 Ocak 2016'da Cizre'deki sokağa çıkma yaşağı nedeniyle yaralı olmasına rağmen sağlık hakkına erişemeyen bir başvuruçunun başvurusunu kabul ederek hükümetin başvuruçunun yaşam hakkının ve vücut bütünlüğünün korunması için her türlü önlemi acilen almasını emretmiştir.

Siyasal iktidarın, gerek devlet gücü ve iş maymunu oynayan medyası yoluyla gerçekliği Türkiye'nin bitmeyen korkusu olan 'bölünme tehdidine karşı savaşa' indirgemeyi başardığını sandığı sırada gürlü kopmuştur; "Bu Suça Ortak

Olmuyoruz" diyen 1128 imzalı bildirge, 11 Ocak 2016 tarihinde bir basın açıklaması ile kamuoyuna açıklanmış ve Türkiye'nin gündemine bomba gibi düşmüştür, hem de IŞİD'in Sultanahmet katliamını yaptığı gün! Cumhurbaşkanı Erdoğan, kendisini çok kızdıran bildirge konusunda Sultanahmet katliamını bile unutmuş ve bizleri, yani akademisyenleri, "ihanet içindeki sözde aydınlar", "aydın müsveddeleri", "mandacı guruh" ve "sizler karanlıksınız" diyerek hakaret etmek ve aşağılamakla kalmamış; YÖK ve savcılar görevi çağırıştır. Bugün, 12 Eylül Askeri Darbesinin, üniversitelerde 1402'likler olarak geçen tarihsel dönemi aratmayacak ölçekte baskılar, işten çıkarmalar, soruşturmalar ve fişlemeler, kısaca bir 'cadı avı' devam etmektedir.

Yaşananlar, şiddet düzeyi oldukça yüksek siyasal bir depremdir, adeta! Türkiye ölçeğinde, akademisyenler bildirgesi, Julian Assange ve çalışma arkadaşlarının gerçekleştirdiğine benzer, Zizek'in ifadesiyle hakiki bir siyasal olay olarak da değerlendirilebilir. Bilindiği üzere, ABD'li bilgisayar uzmanı, eski Merkezi İstihbarat Teşkilatı ve eski Ulusal Güvenlik Dairesi çalışanı Snowden, kendisi için hiç bir çıkar gütmeyen sahip olduğu her şeyi riske atmıştı. Bunu sadece bazı şeyleri yanlış bulduğu için yapmıştı. Wikileaks'in yerleşik yargıları alt üst eden bu çıkışı Assange'in şu alaylı ifadesinde anlam buluyordu: "biz casusluğu halk için yapıyoruz". Assange "halk için casusluk" yaptığını söyleyerek kendi casusluğunu (düşmana sır satan çift taraflı casus olduğunu) doğrudan inkâr etmiş olmuyor, ayrıca casusluk kavramını, casusluğun temel evrensel ilkesi olan gizliliği de yadsımış oluyordu. Çünkü amacı zaten gizli olan ne varsa halka ifşa etmekte. Wikileaks'in yaptığı, en yalın anlatımla bilgi komününü hayata geçirmekti. Barış isteyen akademisyenler de, "biz bilimi halk için yapıyoruz" diyorlar ve projektörleri bölgedeki var olan ve olası devlet suçlarına çeviriyorlar ve belli bir hukuk içinde hareket etmesi gereken Devleti ve Hükümeti sözleriyle rahatsız ediyorlardı.

Türkiye'deki iktisadi, sosyal ve siyasal olayları devlet ve hükümetin bilgi kaynaklarından değil, alternatif kanallardan da izleyen bu akademisyenler

Yaşananlar, şiddet düzeyi oldukça yüksek siyasal bir depremdir, adeta! Türkiye ölçeğinde, akademisyenler bildirgesi, Julian Assange ve çalışma arkadaşlarının gerçekleştirdiğine benzer, Zizek'in ifadesiyle hakiki bir siyasal olay olarak da değerlendirilebilir.

"Bu Suça Ortak Olmayacağız" diyen bildirgeyi imzalayarak Türkiye'nin en sessiz olduğu, adeta "çıtın çıkmadığı" ikliminde "devlete sizin politikalarınızı onaylamıyorum" demiştir. Korku gücünün toplumsal ve siyasal alanı ele geçirdiği ve herkesin sustuğu bir ortamda yüksek sesle söylenmiş her söz, öncelikle Nazi suçlarını ve özellikle "insanlığa karşı suçlar" kavramını anımsatır. İnsan-ABD'li bilgisayar uzmanı, eski Merkezi İstihbarat Teşkilatı ve eski Ulusal Güvenlik Dairesi çalışanı Snowden, kendisi için hiç bir çıkar gütmeyen sahip olduğu her şeyi riske atmıştı. Bunu sadece bazı şeyleri yanlış bulduğu için yapmıştı. Wikileaks'in yerleşik yargıları alt üst eden bu çıkışı Assange'in şu alaylı ifadesinde anlam buluyordu: "biz casusluğu halk için yapıyoruz". Assange "halk için casusluk" yaptığını söyleyerek kendi casusluğunu (düşmana sır satan çift taraflı casus olduğunu) doğrudan inkâr etmiş olmuyor, ayrıca casusluk kavramını, casusluğun temel evrensel ilkesi olan gizliliği de yadsımış oluyordu. Çünkü amacı zaten gizli olan ne varsa halka ifşa etmekte. Wikileaks'in yaptığı, en yalın anlatımla bilgi komününü hayata geçirmekti. Barış isteyen akademisyenler de, "biz bilimi halk için yapıyoruz" diyorlar ve projektörleri bölgedeki var olan ve olası devlet suçlarına çeviriyorlar ve belli bir hukuk içinde hareket etmesi gereken Devleti ve Hükümeti sözleriyle rahatsız ediyorlardı.

Türkiye'deki iktisadi, sosyal ve siyasal olayları devlet ve hükümetin bilgi kaynaklarından değil, alternatif kanallardan da izleyen bu akademisyenler

"savaş süresince veya savaştan önce öldürme, imha, köleleştirme, sürgün ve sivil insanlara karşı girişilen diğer insanlık dışı muameleler veya mahkemenin yargı kapsamına giren suçlarla ilintili dini, siyasi ya da ırksal nedenlerden dolayı yargılanma" diye tanımlanmaktadır. Bu nedenle Erdoğan'ın sözünü ettiği 'sözde aydınlar', yüzleri kapalı, üzerlerinde kimliklerine dair hiçbir işaretin olmadığı güvenlik güçlerinin girdiği ancak, bakanların, milletvekillerinin, muhalefetin giremediği bölgelerde işlenebilecek suçlar konusunda devleti ve yetkilileri uyarıyor ve barışa davet ediyordu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın devletten maaş alan, isimsiz ve ürkek bir memur veya ihtiyatlı bir bürokrat olarak bildiği ve/veya görmek istediği akademisyenler, devlet karşısında söz kurma yetkisini nereden alıyor ve devleti neye dayanarak sorguluyorlardı? Bu sorunun altından entelektüel kategorisi ve Humboldt üniversite geleneği ile kalkabiliriz. Foucault, siyasal anlamda entelektüel, "bilgisini, uzmanlığını ve hakikatle ilişkisini siyasal mücadele alanında kullanmak" olarak tanımlıyor. Entelektüellerin bildiği, ama kitlelerin bilmediği çok önemli bir şey vardır: Hakikat. Foucault'a göre, "... Entelektüel hala hakikati görmemiş olanlara, hakikati söyleyemeyenler adına, hakikati söylüyordu; entelektüel vicdandı, bilinçti, belagatti.

E. Said'e göre, entelektüelin görevi krizi evrenselleştirme, belli bir ırkın ya da ulusun çektiği acıları daha geniş bir insani bağlama oturtup bu deneyimin başkalarının acılarıyla ilişkilendirilmesini sağlamaktır. Öte yandan üniversite özerkliği ve akademik özgürlükler, akademinin yüzünü devlete ve piyasalara değil, halka dönmesini gerektirmektedir. Akademisyenler bildirgesi bu görevi de büyük ölçüde başarmıştır.

İmzacılar yönelik baskılar üzerine hem yurt içinden hem yurt dışından akademisyenlerin ifade özgürlüklerine müdahale niteliğindeki baskılara tepki olarak ve dayanışma amacıyla birçok imza kampanyası düzenlenmiş, "Bu Suça Ortak Olmayacağız" adlı imza metninin imzacı sayısı kısa sürede 2212'ye ulaşmıştır. Yine, hukukçular, sanatçılar, sağlıkçılar, edebiyatçılar, gazeteciler, yayıncılar, psikologlar, eczacılar, mali müşavirler gibi farklı meslek gruplarına mensup kişilerce baskı gören ve işten atılma tehdidiyle karşılaşan imzacı akademisyenlere destek amacıyla imza kampanyaları düzenlenmiş ve bu kampanyalarda çok sayıda insan yer almıştır. Bunun yanı sıra yurt dışından da pek çok üniversiteden akademisyen, aralarında Uluslararası Siyaset Bilimi Araştırmaları Birliği, Uluslararası Feminist İktisatçılar Birliği, Amerikan Siyaset Bilimi Derneği, Amerikan Sosyoloji Derneği gibi saygın kuruluşların bulunduğu çok sayıda uluslararası kuruluş Türkiye'deki ilgili mercilere tepkilerini ifade eden mektuplar yazmış ya da imza kampanyaları yürütmüştür.

Bugün entelektüellerin, örneğin ABD hükümetinin 11 Eylül 2001 sonrası hukuk dışı uygulamalarını, İsrail Hükümetinin Filistin'e yönelik saldırgan politikalarını, Türk Hükümetinin de Kürtlere yönelik şiddet ve baskılarına "söz" kurarak eleştirmeleri barbarlık hatından çıkış için çok önemlidir... Yine bugün Butler'ın ifade ettiği gibi, "kimi yaşamaların yaşam sayılmadığı, kimi insanların insan sayılmadığı, hatta kimi ölümlerin yası tutulamaz sayıldığı bir dünyada ABD'nin 'teröre karşı kalıcı savaşı'na karşı çıkıyor ve Emmanuel Levinas'ın insanı "öteki" anlayışını hatırlatarak, eleştiri düşmanlığı ve misilleme yerine dayanışma ve küresel adalet çağrısı yapmak gerektirğinin altını bir kez daha çiziyoruz.

DENEYİM

Dide Tayfur
Çankaya Belediyesi
Kadın Erkek Eşitlik Birimi

ÇANKAYA BELEDİYESİ'NDE EŞİTLİKÇİ HİZMET SUNUMU ÇALIŞMASI

Toplumsal hayatın daha eşit ve daha özgür bir yapıya kavuşması için olmazsa olmazı, toplum yapısına ve iktidar ilişkilerine toplumsal cinsiyet eşitliği gözlüğünü takıp yeniden bakmaktır. Bu yöntem bize, en "masum" görünen gündelik konuların bile altında yatan ataerkil anlayışı ve eşitsizliklerin kaynağını oluşturan iktidar ilişkilerini gösterecektir. Ayrımcılığı ve cinsiyet eşitsizliğini körükleyen bu anlayışla mücadelenin en önemli ayaklarından birini yerel yönetimler oluşturmaktadır. İnsanların hayatına birebir etki etme, kolaylaştırmak ya da zorlaştırmak anlamında hayatın her alanına dokunma şansına sahip olan yerel yönetimlerin sorumlulukları bu açıdan daha da artmaktadır. Hayata ve belediye hizmetlerine toplumsal cinsiyet eşitliği penceresinden baktığımızda konunun ne kadar da çok boyutlu olduğunu ve sanıldığının aksine "her şeyle" ilgili bir yapıyla karşı karşıya olduğumuzu görebiliriz. Bu noktadan hareketle Çankaya Be-

lediyesi'nin ürettiği hizmetlere göz attığımızda, eşitlikçi bir hizmet modelinin geliştirilmesi yönünde çalışmalar yürütüldüğünü ve bu yönde harcanan bir çabanın olduğunu söyleyebiliriz.

Çankaya Belediyesi'nde cinsiyet eşitsizliği ile mücadele anlamında verilen hizmetlerden en önde geleni 2008 yılından itibaren hizmet vermekte olan Kadın Sığınma Evi (KSE) ve Kadın Danışma Merkezidir (KDM). Günümüz koşullarında (keyfi bir biçimde kapatılan belediye sığınaklarını göz önüne alınca) yalnızca var olmasıyla bile kadına yönelik şiddete karşı taraf olmak olarak da okunabilecek sığınak ve danışma merkezi, şiddet gören kadınların ve çocuklarının, şiddetsiz bir hayatta güçlenerek başlayabilmeleri için yasalar ve uluslararası sözleşmelerin de ortaya koyduğu gibi yararlanabilecekleri temel haklarından biridir. Kadın hareketinin deneyimlerini

**Çankaya
Belediyesinde
cinsiyet eşitsizliği ile
mücadele anlamında
verilen hizmetlerden
önde geleni 2008'de
kurulan Kadın
Sığınma Evi (KSE)
ve Kadın Danışma
Merkezidir (KDM).**

göz önünde bulundurduğumuzda, kadın bakış açısıyla ve hak temelli hizmet üretmeyen sığınakların ve kadın danışma merkezlerinin faydadan çok zarara neden olduğunu bilmekteyiz. Buradan hareketle Çankaya Belediyesi'nin de kadına yönelik şiddetle mücadelede şiddetsiz bir Çankaya için göstermiş olduğu tutumunu kadın hareketinden alacağı güçle daha da sağlamlaştıracığı aşîkârdır. Bu politik argümanı akıldla tutarak, Çankaya Belediyesi'nin şiddet gören kadınlar ve çocukları için ürettiği hizmetlerden faydalananlara ilişkin verileri baktığımızda, KDM'ye yüz yüze ve telefonla Mart 2008'den, Kasım 2015'e kadar 2517 kadının başvurduğunu, KSE'de 826'sı kadın, 534'ü de çocuk olmak üzere 1360 kişinin kalmış olduğunu görüyoruz.

KDM ve KSE aracılığıyla kadınlara verilen psikolojik ve sosyal destekler dışında, Çankaya Belediyesi'nin Ankara Barosu ile gerçekleştirdiği işbirliği neticesinde baro tarafından görevlendirilen avukatların belediyede KDM ile koordineli olarak kadınlara hukuki destek verebilmelerinin önü açılmıştır.

Kadınların iş yaşamına katılabilmelelerinin önündeki bariyerlerin başında, cinsiyetçi işbölümü nedeniyle özellikle kadınların sorumluluğu olarak görülmekte olan bakım hizmetleri gelmektedir. Belediyeler üretecekleri politikalar ve hizmetlerle kadınlar üzerindeki yükleri hafifletebilir ve istihdama katılımlarının önündeki bir engeli daha aşmaları konusunda bir tutum sergileyebilirler. Çankaya Belediyesi evde sağlık ve evde temizlik hizmetleri ile engelli, yaşlı ve hastalara yönelik hizmetler üretmektedir. Yine 11 Gündüz Bakımevi (kreş) ve 3 Etüt Merkezinden 1400 çocuk yararlanmaktadır. Ayrıca, çalışanlarımızın ve yalnız yaşayan, yoksul veya şiddete maruz kalmış kadınların çocuklarına kayıt önceliği ve ücretsiz yararlanma olanağı sağlanmaktadır. Özellikle kreşlerde toplumsal cinsiyet eşitliğini esas alan bir eğitim modeli oluşturulması için çalışmalar sürdürülmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin bir süreçte işaret ettiği gerçeğinden hareketle kurumları ve toplumu dönüştürmenin de uzun soluklu bir mücadele alanı olduğu unutulmamalıdır.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin bir süreçte işaret ettiği gerçeğinden hareketle kurumları ve toplumu dönüştürmenin de uzun soluklu bir mücadele alanı olduğu unutulmamalıdır. Çankaya Belediyesi'nde de cinsiyet eşitliği politikasının oluşturulması ve belediyenin ürettiği bütün hizmet alanlarına bu politikanın sinmesi adına çalışmalar sürdürülmektedir. Bu çalışmalara çatı oluşturması ve kurumsal yapının bu anlamıyla tümünden dönüştürülmesi için 2013 yılında Çankaya Belediyesi, "Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartını" imzalamıştır. Bu politik metin ile belediye toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle ve her türlü ayrımcılıkla mücadelede taraf olduğunu belirtmiş ve taraf olmanın gereği olarak da mekanizmalar

geliştirerek somut adımlar atılması adına irade beyanında bulunmuştur. Bu süreci takiben kurumsal dönüşümün sağlanması ve şartta belirtildiği gibi Yerel Eşitlik Eylem Planının (YEEP) hazırlanmasında sorumluluk üstlenmesi için "Kadın Erkek Eşitlik Birimi" kurulmuştur. Eylem Planı hazırlıkları, katılımcılık ilkesiyle gerçekçi ve uygulanabilir bir plan oluşturma hedefiyle sürdürülmüştür. Yine uygulanabilir olması ve belediye hizmetlerinin bütününe nüfuz edebilmesi amacıyla üyelerinin çeşitli müdürlüklerden katılım sağladığı "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Çalışma Grubu" da bu amaçla oluşturulmuştur. Çalışma Grubu, Eylem Planı hazırlıkları çerçevesinde 2015 yılı boyunca çalışmalarını sürdürmüş ve Belediye içinde konuyla ilgili iletişim kanallarının açık olmasına katkı sağlamıştır.

Söz konusu planın aynı zamanda "Çankaya İlçesi'nin Eylem Planı" olabilmesi adına kadın, LGBTİ, çocuk ile engelli örgütleri, sendikalar ve odalar gibi hak temelli mücadelelerini sürdürmekte olan sivil toplum örgütleriyle bir araya gelen toplantılar yapılmıştır. Sivil toplum örgütü temsilcileri ile belediye üst yönetiminden temsilcilerin yer aldığı bu toplantılarda YEEP'in içeriği ve

"Kadınların iş yaşamına katılabilmelerinin önündeki bariyerlerin başında, cinsiyetçi işbölümü nedeniyle özellikle kadınların sorumluluğu olarak görülmekte olan bakım hizmetleri gelmektedir."

olası faaliyetleri masaya yatırılmıştır. Bu toplantılarda sivil toplum örgütleri tarafından dile getirilen sorunlar, öncelikler ve ihtiyaçlar mümkün olduğu kadar YEEP'ye yansıtılmıştır.

YEEP hazırlıkları sürdürülürken bir yandan da belediye yönetimine ve personeline yönelik alanın uzmanları tarafından "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Perspektifinden Yerel Hizmet Sunumu" ve "Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme" gibi eğitimler düzenlenmiştir.

Eylem planı hazırlıkları çerçevesinde edinilen verilere göre Çankaya Bele-

diyesi personelinin yaklaşık %50'si, tüm yöneticilerin yaklaşık %40'ı, Başkan Yardımcılarının %50'si ve Belediye Meclisinin %20'si kadındır. Emekçilerinin tamamı sendikali ve toplu iş sözleşmesi kapsamındadır. Bu veriler ülke ortalamasının üzerinde olmakla beraber muhafazakârlığın bağnazlığa evrildiği, kadın düşmanlığının, kadına yönelik şiddetin ve ayrımcılığın neredeyse her türünün arttığı bir iklimde özgürlükçü ve eşitlikçi politikaların her zamankinden daha çok savunulması ve fark yaratacak hizmetlerin üretilmesi gibi kamusal görevlerin yerel yönetimler tarafından yerine getirilmeyi beklediği gerçeğini daima akılda tutmak gerekmektedir. Bu yüzden önmümüzdeki 3 yılı kapsayacak YEEP ile Çankaya Belediyesi, toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle mücadelede şiddet, istihdam, katılım, sağlık, eğitim ve kentsel hizmetler alanlarında, başta kadınlar olmak üzere ayrımcılığa maruz kalan diğer kesimlere de var olan hizmetleri geliştirme ve fark yaratacak yeni hizmetler üretme sözü vermektedir.

Eşitlikçi bir Çankaya için farklılıkları ve eşitsizliğin kaynağını gören bir hizmet anlayışıyla tüm kadınların 8 Mart'ını kutluyoruz.

PORTRE

Hatice Deniz AKTAŞ
KESK Kadın Birimi Üyesi

IRKÇILIK VE CİNSİYEYÇİLİĞİN KALBİNE OTURAN KADIN: ROSA PARKS

Tarihi yazan erkekler olunca "kahramanlar" hep erkekler olmuştur. Savaş kazanan, isyan eden ya da tarihe damga vuran erkekler, kadının ise ezilmişliğinin tarihini tutmuştur sadece. Oysa tarih sayfalarında isimleri geçmeyen, toplumsal olaylara öncülük etmiş, devrime kendisini adanmış yüzlerce kadın, tarihin yapılarıdır. Maruz kaldıkları tecavüze rağmen cinsiyetini gizleyerek, erkeklerle savaşa katılan Petra'ları, yazdığı yazıları erkek ismiyle yayınlayan Marry'leri, Tahrir Meydanı'na çağrı yaparak isyanı başlatan Esmâ'yı, Küba Devrimi'nde Celia'yı yazmaz erkek tarih.

Martin Luther King'i ve örgütlediği otobüs boykotunu yazan tarih, Rosa Parks'ı görmez. Rosa Parks, 1955 tarihinde Montgomery City'de bindiği otobüste beyaz bir erkeğe yer vererek isyanın öncüsü olan siyahi bir kadındır. Rosa, kadınların erkek egemen düzene ve ırkçılığa karşı başkaldırıdır. Bu eylem, bir kadının başkaldırısının dünyayı nasıl sarstığını gösterir bize.

Rosa Parks, 4 Şubat 1913'de Alabama Tuskegee'de doğdu. Babası marangoz, annesi ise öğretmendi. Anne ve babasının ayrılmasından sonra annesiyle Montgomery yakınlarındaki Pine Level bölgesine taşındı. Annesi, büyükbabası, büyük annesi ve ağabeyi ile beraber bir çiftlikte büyüdü. Ölümüne kadar devam eden Afrika Metodist Episkopal Kilisesi üyeliğine de böylece başladı. Annesi Leona, 11 yaşına kadar Rosa'ya evde eğitim verdi, daha sonra teyzesinin yaşadığı Montgomery'deki Endüstri Kız Okulu'na kaydoldu. Burada akademik

“**Martin Luther King'i ve örgütlediği otobüs boykotunu yazan tarih, Rosa Parks'ı görmez. Bu eylem, bir kadının başkaldırısının dünyayı nasıl sarstığını gösterir bize.**”

ve bazı mesleki dersler aldı. İkinci öğretimine Alabama Eyalet Zenci Öğretmen okulunda başladı; ancak büyükannesi ve daha sonra hastalanan annesine bakmak için okulu bırakmak zorunda kaldı. 1932'de Rosa, Raymond Parks ile Montgomery'de evlendi. Rosa, hastane hizmetlisi ve hizmetçilik gibi çeşitli birçok işte çalıştı. Aralık 1943'te İnsan Hakları Hareketi'nin aktif bir üyesi oldu ve NAACP Montgomery şubesine katıldı, daha sonra Şube Başkanı Edgar Nixon'un gönüllü sekreterliğine seçildi. Ayrıca ırk ayrımcılığının yasak olduğu devlete ait Maxwell Hava Kuvvetleri üssünde çalıştı.

Sıradan bir günde sıradan bir kadın isyanın fitilini ateşler

1875'te uygulamaya koyulan Jim Crow yasaları ile birlikte demiryolları ve tranwaylarda ırk ayrımına gidildi. Jim Crow: İngiliz komedyen Thomas Rice'in 1828'de siyahileri aşağılamak için yarattığı siyahi karakterdi. Bir süre sonra Jim Crown, siyahileri aşağılamak için kullanılan bir sembol oldu. Bu yasaya göre Montgomery'de otobüslerin ilk sıraları beyazlara aitti. Yolcuların %75'ini oluşturan siyahılar için otobüsün arka tarafında renklerle belirlenmiş koltuklar bulunuyordu. Siyahların orta koltuklarda oturması yasaktı. Beyaz yolcular için belirlenen yerler dolduğunda ise siyahiler yer vermek, gerekirse otobüsten inmek zorundaydılar. Şoförün isteğine göre siyahların oturabileceği arka koltukları ise kimi zaman kaldırılıyordu. Siyahlar ön kapıdan otobüs ücretlerini ödedikten sonra inip otobüse arka kapıdan biniyorlardı.

Rosa Parks, o gün siyahılara ayrılmış olan koltukların en önüne oturdu. Otobüste 14 beyaz, 22 siyah olmak üzere 36 kişi vardı. Ön koltuklar bir-iki durak sonra doldu. Birkaç beyaz yolcu kendi-

“**Birkaç beyaz yolcu ayakta kalınca, şoför Parks ve yanındakilerden her zamanki yerlerinden kalkmalarını istedi. Bu emre üç siyah uydu. Üçü de erkekti. Ancak Parks başında dikilen beyaz yolcuya rağmen kıpırdamadı bile.**”

leri için ayrılmış kısımda yer bulamayıp ayakta kalınca, şoför Parks ve yanındakilerden her zamanki yerlerinden kalkmalarını istedi. Bu emre üç siyah uydu, üçü de erkekti, ancak Parks başında dikilen beyaz yolcuya rağmen kıpırdamadı bile. Şoför bir kez daha uyardı, Rosa, cam kenarına çekilmekle yetindi. Şoför bu tutumu üzerine Rosa'nın yanına geldiğinde de kalkmadı Parks. Şoförün polis çağıracağını ve kendisini tutuklatacağı tehdidine karşı Rosa'nın cevabı “istediğinizi yapabilirsiniz” oldu. Böylelikle Rosa Parks, Montgomery

yasaları gereğince tutuklandı. Rosa'nın tutuklandığı haberi hızla yayıldı ve siyah örgüt liderleri hızla boykot hazırlığına başlayarak bu boykotun liderliğine Martin Luther King'i seçtiler.

Bu olaydan sonra tüm siyahiler toplu ulaşım araçlarını boykot ederek bir yılı aşkın bir süre işlerine ya da olarak gidip geldiler. Taksiler otobüs bileti parasına yolcu taşıdı, araç sahibi olanlar araçlarını adeta seferber etti. Boykot tam 382 gün boyunca sürdü. Yolcularının % 75'ini kaybetmiş olan şirketler iflasın eşiğine geldi daha fazla direnemedi ve 382 gün sonra otobüslerin ırkçı uygulamaları kaldırıldı.

Direnişin fitilini ateşleyen Rosa Parks'ı tarih görmese de erkek egemen iktidar onun bir kadın olarak başlattığı direnişin büyüklüğünü gördü. Rosa, tutuklandı ve işten çıkarıldı. Rosa ve Elaine Eason Steele, 1987'de Rosa ve Raymond Parks Kişisel Gelişim Enstitüsü'nü kurdular. Enstitü gençleri sivil haklar hakkında bilgilendirmek için otobüs turları düzenledi. 1992'de Rosa Parks 'Benim Hikayem' adlı otobiyografisini, daha sonra da 'Sessiz Güç' adlı anı kitabını yayınladı. 1979'da Rosa Parks NAA-CP'nin Spingarn Madalyası, bir sonraki yıl da Martin Luther King Jüri ödülünü ve 1994'te İsveç Stockholm'de Rosa Parks Barış ödülünü aldı. 1999'da Rosa Parks, Time dergisince 20. yüzyılın insan hakları savunucusu seçildi ve 20. yüzyılın en önemli ilk 20 figürü arasında gösterildi. Rosa Parks adına müzeler

“**İnsanlar sürekli o gün yerimi yorgun olduğum için vermediğimi söylüyorlar, ama bu doğru değil. Hayır, yorgun değildim. Tek bir yorgunluğum vardı; pes etmekten yorulmuştum.**”

ve kütüphaneler açıldı. 92 yaşındayken 24 Ekim 2005 tarihinde öldüğünde, otobüste kendilerine yer vermediği için Rosa'yı tutuklatanlar bayraklarını yarıya indirdiler.

Rosa, o günkü direnişini “İnsanlar sürekli o gün yerimi yorgun olduğum için vermediğimi söylüyorlar, ama bu doğru

değil. Fiziksel olarak yorgun değildim, ya da genelde bir iş günü sonunda olduğumdan daha yorgun değildim. Yaşlı da değildim bazıları o zamanlar yaşıymışım gibi bir figür yaratıyorlar. 42 yaşımdaydım. Hayır, tek bir yorgunluğum vardı; pes etmekten yorulmuştum.” di-yerek anlatıyordu.

Sivil itaatsizlik eylemleri o gün bir boykotu başlattı, yüzlerce yıldır süregelen ırkçılığa karşı isyankar bir oturuşla binleri arkasından sürükledi ve ırkçı uygulamaları kaldırdı. Bugün yanı başımızda uygulanan “yasalar” o günden çok farklı değil. Yüzlerce Rosa, Sibel, Sakine, Arin yanı başımızda ve direnişte. İçerindeki öfke hendeklerden aşmış sokaklara taşmıştır. Şimdi sıra bizde... Binler olup Rosa'ların seslerini duyurmak, isyanı bulduğumuz her yere taşımak görevi bizimdir.

KÜLTÜR

Şule Süzük
Denizli Eğitim Sen Şubesi

NADİDE HAYAT: HADİ BAŞLA...

Çok duymuşuzdur; saçımı süpürge ettim, başkaları için yaşadım söylenmelerini. Feda etme durumunun kendisi feda edileni kurbanlaştırır ve mutsuzlaştırır. Yaşananlar ya da yaşanmışlıklar çile doldurulması bir hayatın zorunluluklarındır adeta. Çile mahkumu olarak hep bir öfke, hep bir yetersizlik hissi, tamamlanmamışlık ve mutsuzluk üretir insan.

Çağan Irmak'ın son filmi Nadide Hayat, yukarıda sözünü ettiğimiz genel bir insanlık halinden yola çıkmış ancak farklı olarak odağına ellili yaşları geride bırakmış bir kadını, Nadide'yi almış.

Nadide, evliliği üniversite hayatına tercih eden, öğrenimini, evliliği nedeniyle yarım bırakan tipik bir karakter olarak işlenmiş. Eşinin ölümüyle yalnız başına kalan Nadide'nin hayatında haftada bir torunuyla ziyaretine gelen kızı ve işe yeni başladığı için neredeyse hiç görmediği oğlu vardır. Gündelik yaşamını, dayatılanlar üzerinden sürdürmeye alıştığından, ununu elemiş eleğini duvara asmış bir dul kadın olarak kendinden beklendiği üzere, yas tutacak; kısıtlılıklarını çevresindekilerin yardımlarıyla aşmaya çalışacak, eksik bir biçimde yaşarken varlığı ile görünmez olmayı başarması beklenmektedir. Kabul günlerine gidecek, pasta börek tarifleri alacak, toplumun dinselleştirilmesine uygun olarak Kur'an öğrenecek, namaza başlayacak ve dilsiz bir yaşlılığa hazırlık yapacaktır.

Daha sayabiliriz, ama üç aşağı beş yukarı Nadide'den, dul bir kadının yapı etmesi olarak beklenenler yukarıdaki biçimdedir. Ancak Nadide kendine biçilen kaftanı giymeyi reddeder. Başlangıçta hobi kurslarına gitmeye başlar, yazık ki bu kurslarda da tam olarak mutlu olamaz. Bir gün gazetede öğrenci affıyla ilgili bir haberi okuyunca, yıllar önce evlendiği için yarım bıraktığı üniversite öğrenimine dönmeye karar verir. Bundan sonra hayatında yeni bir evre açılacaktır. Çocuğu yaşındaki öğrencilerle iletişimi, okulda başına gelen traji-komik olaylar ve nihayet beklendiği üzere ikinci baharı yaşaması ile film sonlanır.

Çağan Irmak, filmi için "kadının mücadelesini" anlatıyor demiş. Bu mücadele değerlidir. İzleyenler için "anneler" in kalıplaşmış rollerine dair yapılan haksızlıkları az biraz gündeme taşısa, duyarlılık oluşturmaya yönelik düşündürtse bile izlenmeye değerdir şüphesiz. Üstelik ülkemizde kadın düşmanlığı bu kadar ayyuka çıkmışken, kadına yönelik nefret söylemleri bunca artmışken...

Ama biz filmin kadına dair değindikleri üzerinden alt okumalarımızı yapalım ve büyük resmi bütünsel olarak görmek üzere filmi daha derinlikli analiz edelim.

Ataerki toplumunda kadın tehlikelidir. Kapitalist üretim ilişkilerinden tutun da tek tanrılı dinlerin vaazlarına değin, kadın tehlikeli, sakınılması, korkulması ve "ehlileştirildiği" oranda da ko-

Nadide'nin yeni hayatının başarıya ulaşması için çizilen yol ise son derece tartışmalıdır aslında. Kadının mutluluğunu "ikinci bahar"a bağlaması filmin en fazla eleştirilmesi gereken yönlerinden.

runulması bir cins olarak nitelendirilir.

Ataerki toplumunda kadının en makbulü ve saygı duyulması hali, yaşlanmış halidir. Yaşar Kemal'in İrca Ana'sı buna örnek verilebilir. Ancak bu makbul olma durumuna eşlik eden son derece önemli olan öğelerin de olması elzemdir. Yaşlı kadın, çocuk sahibi olmaldır. İnaniyorum ki, bu cümle cinsiyet belirtmediği halde pek çok okuyucu kendi tamamladı, evet, erkek çocuğu sahibi yaşlı bir kadın olmalıdır. Çünkü yaşlılık ataerki içinde kadını cinsiyetsizleştirir. Dolayısıyla erkeklerin korkmaması, daha "eşit" bir konumdadır artık.

Yukarıdaki sözünü ettiğimiz prestij piramidine devam edelim. İçinde yaşadığımız toplum için en saygı duyulması kadın evli, çocuklu ve toplumsal roller içinde eyleyen kadındır, sonrası fecaat ama nüansları çıkarabilirsiniz. Lanetiler arasında eşini kaybetmiş çocuklu kadınlar, eşinden boşanmış çocuklu kadınlar, hiç

evlenmemiş kadınlar, evlenmemiş ama çocuklu kadınlar... olarak sıralanabilir. Kadına yönelik nefret ve yargılar saymaktaki bitmez.

Filmdeki Nadide karakteri ise, belli bir yaş alması, eşini kaybetmesi ve çocuklu olması nedeniyle öfkeyi biraz daha soğurabilir ancak bir yere kadar. Bu sınır ise, kendine çizilen toplumsal cinsiyet rollerinin sınırıdır. Öte yandan, yaşlılık kapitalist toplumda "üretim süreci dışı" kalmak nedeniyle bir diğer dışlanma durumudur. Yaşlıların, engellilerin, LGB-Tİ bireylerin, yoksullar gibi bu ötekileştirmeden paylarını aldıklarını biliyoruz.

Nadide'nin kendi tercihi ile üniversiteye dönmesi, her duyduğumda tüylerimi yeniden diken diken eden "bu yaştan sonra ne yapacaksın?" yöllu söylenmelere ve psikolojik baskıya neden olacaktır. Kim ne derse desin noktasında başanlı bir karakter çizilmiş olan Nadide, tüm yargılara rağmen vazgeçmeyecek, yıllarca etkisi altında kaldığı "kutsal anelik ve kutsal karılık" miti nedeniyle yoksun kaldığı öğrencilik deneyimini yeniden yaşayacaktır.

Nadide'nin yeni hayatının başarıya ulaşması için çizilen yol ise son derece tartışmalıdır aslında. Kadının mutluluğunu "ikinci bahar"a bağlaması filmin en fazla eleştirilmesi gereken yönlerinden. Bu durumda kadının mutlu olması, yine bir erkeğin aşkına bağlanıyor. Ancak bu "aşk" ile bütün bir mutluluk olabilir mesajı veriliyor.

Oysaki bugünün Türkiye'sinde, kadınların aşk masalıyla "sakatlandığı" onlarca örnek var. Erkek aşkı nedeniyle kısarı kadınlar, şiddet gören hatta öldürülen kadınlar var. Aşkı, erkek imgesine göre şekillendiren sayısız şarkı, sayısız film, sayısız hikaye, sayısız roman var. Dolayısıyla, bu filmde de kadının "gerçek" mutluluğu bulması, yine bir erkek üzerinden çizilince, ortalıkta başıbozuk bir biçimde dolanan ve giderek canavarlaşan "aşk ve erkek" işte can sıkıcı oluyor.

Filmdeki klişeleri, oturmamış ilişkileri, yer yer çığ duran hayali öğeleri bir yana bırakalım ve biz kadınlar; teyzelerin, annelerin, komşu teyzelerin, anneannelerin, babaannelerin özdeşleşmesi için ev dışlarına çıkmasını teşvik edelim.

Kadınlar ev içlerinde ömür tüketmeye, pasta börek ikileminde dedikodu yapmaya, yaşlandık diye öte dünyayı düşünmeye, torun torbanın bıkırcılığına boyun eğmeye mahkum değiller. Varis çorabını kafaya geçirmek alzheimeri önleyebilir, doğru. Ya da tosağa tosağa demek lazım gelir. Bu da doğru. "Bu hayat benim ama yarısını başkaları için yaşadım" dememek için yaşanılması bir hayatı yan yana kurmak için, kadınların bir yerlerden ama mutlaka ve mutlaka evin dışında bir yerlerden yaşaması başlanması lazım....

Belki de filmin tek mesajı budur.

HABERLER

EĞİTİM SEN “BARİŞA, EŞİTLİĞE VE ÖZGÜRLÜĞE YÜRÜYORUZ” ŞİARIIYLA 3. KADIN KURULTAYI’NA GİDİYOR!

“Cinsiyet eşitsizliği” olgusunun görünür kılınmasında daha kapsamlı bir bilinçlenme, aydınlanma ve sorgulama sürecinin başlatılması gerektiği düşüncesiyle yola çıkan Eğitim Sen, Temmuz 2004 tarihinde “Sorgulamak ve Değiştirmek İçin” şiarıyla Eğitim Sen 1. Kadın Kurultayı’nı düzenledi. Şubat 2011 tarihinde “Özgürlüğümüz İçin Örgütleniyoruz” şiarıyla gerçekleştirilen Eğitim Sen 2. Kadın Kurultayı, cinsiyet eşitliği mücadelesinin üst basamaklara taşınmasında önemli bir adım oldu.

Eğitim Sen şimdi de “Barışa, Eşitliğe ve Özgürlüğe Yürüyoruz” şiarıyla 3. Kadın Kurultayı’na hazırlanıyor.

Merkez Kadın Sekreteri Ebru Yiğit başkanlığında ve “Tarihimizden Aldığımız Güçle 3. Kadın Kurultayı’na Hazırlanıyoruz” şiarıyla yapılan hazırlık toplantısında, eğitim emekçisi kadınların sorunları, son dönemde giderek artan kadına yönelik şiddet, hükümetin kadın politikası, kamusal ve özel alanda kadınların karşı karşıya kaldığı cinsiyetçi uygulamalar tartışıldı. Toplantıda, 3. Kadın Kurultayı konu başlığı önerileriyle ilgili yapılan anketin sonuçları ve şube kadın meclislerinden gelen öneriler değerlendirildi.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda ortaya çıkan konular,

- Sendikal Mücadelede Kadın (Eğitim ve Bilim emekçisi kadınların mesleki pratikleri, örgütlenme sorunları ve sendikal mücadeleye katılımı, sendikalarda cinsiyet temeline eşit temsiliyet, sendika içi erk egemenliği)
- Eğitim politikaları, Laiklik, Ayrımcılık ve Cinsiyetçilik (Karma eğitim, 4+4+4 sistemi uygulamalarında kız çocukları açısından ortaya çıkan sorunlar, anadilde eğitimin kadın perspektifinden değerlendirilmesi)
- Yükseköğretimde Kadın (Üniversitede mekânın cinsiyeti, akademik faaliyetlerde kadın)
- Kadın Emegi ve İstihdamı (Ücretli kadın emegi, ev içi emek, özel istihdam büroları ve kadınlar vb.)
- Göç-Savaş-Barış Bağlamında Kadın (Barış mücadelesinde kadınların rolü, savaş ve çatışma süreçlerinde kadın emegi)
- Kadına Yönelik Şiddet (Kadına yönelik şiddetin yükselişinde popüler kültürün rolü, kadına yönelik şiddetle mücadele yöntemleri, mobbing).

Eğitim Sen, ‘Barışa, Eşitliğe ve Özgürlüğe Yürüyoruz’ şiarıyla startını verdiği 3. Kadın Kurultayı’nı 26-27-28 Kasım 2016 tarihinde gerçekleştirecektir.

HABERLER

SES’Lİ KADINLAR ÖYKÜ YARIŞMASI DÜZENLİYOR!

Kadınların mücadele tarihinin en başat direniş günü olan 8 Mart sadece kavganın ve direnişin günü değil, aynı zamanda edebiyatın ve kadın estetiğinin de toplumsal yaşam içerisinde büyük bir anlamın ifadesidir. Sendikamız SES 26-27 Aralık tarihlerinde gerçekleştirdiği 1. Kadın Meclisi’nde SES’li kadınlar öykü yarışması düzenleme kararı aldı. SES üyesi ka-

dınların başvuru yapabileceği yarışmaya son katılım tarihi ise 15 Şubat olarak belirlendi. Yarışma sonucunda dereceye giren öykülerin sahipleri yapılacak ödül töreni ile ödülleri kavuşacak. Virginia Woolf’un “Kendinize ait ayrı bir oda ve boş zaman yaratın. Ve yazın, erkekler ne der diye düşünmeden yazın!” sözünden hareketle haydi kadınlar yazmaya!

HABERLER

KADINLAR BARIŞTA ISRAR EDİYOR!

Barış İçin Kadın Girişimi'nin çağrısı ile 165' in üzerinde Kadın ve LGBTİ örgütünün imzalarıyla sahiplendiği "Ölümden Değil, Yaşamdan Yanayız, Barış Ve Hakikat Hakkımızı Savunuyoruz!" kampanyası yapıldı. 10 Bine yakın kadının bireysel imza ile desteklediği kampanyayı duyurmak, ölümlerin, ablukaların ve sokağa çıkma yasaklarının son bulması için Meclisi ve Hükümeti asli görevlerini yerine getirerek barış içinde yaşama hakkımızın tesisi için göreve çağırmak, müzakerelerin yeniden başlaması ve kalıcı bir barış için çözüm yollarının yeniden oluşturulması amacıyla bir çok ilde imza stantları kuruldu. 31 Ocak'ta Kadıköy İskele Meydanı'nda ve eşzamanlı farklı illerde "Barışa 1000 Kadın" hedefiyle bir araya gelinerek direniş hareketleri kuruldu. İstanbul, İzmir, Ankara, Mersin, Kocaeli, Adana,

Antakya, Bodrum, Antalya, Samsun, Dersim ve Antep başta olmak üzere, içerisinde akademisyen, yazar, siyasi parti, sendikacı, emek ve meslek örgütleri, insan hakları savunucularının da olduğu 600'e yakın kadın 5 Şubat akşamı yola çıkarak Diyarbakır' da barış nöbeti tutmak için buluştu. Kampanyanın Diyarbakır ayağında özyönetim ve Sur hakikatlerini Sur'lu kadınlardan dinlemek için bir forum yapıldı. Barış isteyen tüm kadınların kendi sözleriyle dahil olduğu kampanya 12 Şubat'ta barış için toplanan 10 bin imzanın meclise teslim edilmesiyle son buldu. Kampanyanın sonunda imzaları Meclise sunmak için Ankara'da bir araya gelen kadınlar yaşam, hakikat ve barış hakkı için birlikte mücadele etmeye devam sözü verdiler.